

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 857.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, június 19.

Mai számunk főbb közleményei:

- Aradmegyei mintaiskolák.
- Függetlenségi kormány.
- Terméskilátások Aradmegyében.
- A polgármesterek Budapesten.
- Francia újságok, francia hirdetések.
- Revolver a vizsgán.
- Inzultált rendőrkapitány.
- A piac kérdése.
- Élvezetek művészelnek kongresszusa.
- A feleséggyilkos földbirtokos.
- A vasutasok és a szocialisták.
- Orth János éli?
- Tarkaságok.

A kibontakozás utja.

— Beszélgetés Barabás Bélával. —

Arad, június 18

A politikai körök figyelmét a legnagyobb mértékben lekötötte az utóbbi napokban a Lukács-féle misszió, a melynek meghiusultáról tettek jelentést a pártkörben a függetlenségi párt alelnökei. Ezt a missziót azonban még nem lehet befejezettnek tekinteni. Lukács László újabb megbízást kapott a királytól, hogy tárgyaljon a függetlenségi párt vezetésével egy kibontakozási alap megteremtésére vonatkozólag. Ugy látszik, hogy a függetlenségi párt, — beleértve természetesen a legintranszigenensebb bankesoportbelieket is, — hajlandó néhány évre terjedő bankprovizoriumba belemenni, ugy azonban, hogy a nemzeti bank felállítására nézve a koronától garanciát nyerjen. Az Aradi Közlöny tudósító-

jának ma alkalma volt Barabás Béla függetlenségi párti alelnökkel beszélgetést folytatni, aki tudvalevőleg ugy Kossuth Ferencsel, mint Lukács Lászlóval tárgyalt a kibontakozás módzatairól. Az érdekes beszélgetést, amelyben Barabás a kibontakozás módzatairól nyilatkozik, itt adjuk:

Milyen alapon képzei el képviselő ur a kibontakozás lehetőségét? — kérdezte tudósítónk.

— Az alkotmányos formák figyelembevételével a kibontakozás kétféle módon lehetséges. Az első, és ez a természetesebb, a *parlamentariussal* megállapodni. A mostani parlamenti többséget a függetlenségi és 48-as párt alkotja. Ez rendíthetetlenül ragaszkodik összes elveihez és azokat megvalósítani kívánja. De mert ezelőtt három évvel a koalíció a felséggel szemben abban állapodott meg, hogy a befejezett gazdasági kiegyezést, amelyet parlamenten kívül már megkötöttek, a koalíció respektálni fogja, a többi függőben levő kérdéseket nem forszíroztuk mindaddig, míg az új, általános választói jog alapján megejtendő képviselőválasztáson, a nemzeti közvélemény a választás eredményéhez képest megnyilatkoztak.

En elismerem, hogy a koalíciónak hibája volt, hogy a választói törvényt nem alkotta meg, de e hiba miatt hiába teszünk önma-

gunknak szemrehányást, mert mártul vagyunk rajta. A halogatás közben került elő a határidőhöz kötött bankkérdés. 1910. december végén lejár a bankszabadalom és az országnak törvényben iktatott joga alapján szabadságában áll az önálló magyar nemzeti bankot felállítani, vagy esetleg másként határozni. Ez a kérdés elsősorban politikai szempontból bírálendő el, mert végre elérkezett az ideje annak, hogy Magyarország állami függetlensége, legalább ezen a téren, a külfölddel szemben kétségtelenné tessenek. Es ehhez az állásponthoz a függetlenségi párt teljes zöme, kezdve Kossuth Ferencről egész végig, mindannyian ragaszkodunk, mert ez elvi álláspont.

Ha tehát a korona velünk, a parlamenti többséggel akar megoldást találni, akkor ki nem kerülhet, hogy az önálló magyar nemzeti bank ügyében törvénybe iktatott jogaink érvényesíttessenek. A mi pártunk kormányt nem vállalhat, ha e kérdésben előre nem megyünk. A bank szervezete, életbeléptetésének ideje, vagy egyéb feltételekre nézve lehet velünk beszélni, mert egy nemzet életében néhány év nem számít, de már most kell, hogy biztosítékot kapjunk, hogy a néhány év leforgása alatt az önálló magyar nemzeti bankot, minden más befolyásra való tekintet nélkül, életbe léptetjük. Ezen

Az asztalkendő.

Írta: Sz. Szilgethy Vilmos.

A pribóciáknak Szabó Lajos prédikációja tetszett a legjobban, ugyanazért a pribóci presbiterek őt választották meg tiszteletesnek. Szép szál legény volt, hosszú, hullámos, szőke haja betakarta a fél arcát, azonban főleg a hangjában volt valami, a mivel meg tudta boszorkányozni az embereket. Mikor a textust magyarázta, ez a hang nagy utakat futott meg, mert a szelíd csörgedezésből átment az erdők lombzugásába, aztán forogtággá vált és isteni gyönyörűség volt hallani, mint halkul el újból lágy, suttogó zenében.

Az eklézsia nem volt a legkiválóbbak közül való, de nem lehetett azt szegénynek sem mondani. A régi tiszteletes őt derék gyereket nevelt föl — bocsátott szárnyra abból a formás kis házból, — nem vette azokon senki sem észre a szűkölködést. (Igaz ugyan, hogy nem is nagyon rugdalóztak.)

Az özvegy, immár magára maradván, éppen azon tanakodott, hogy melyik gyermekénél huzza meg magát.

— Addig marad asszonyom, amíg a kedve tartja. Nekem untig elég egy szobácska, — biztatta az új pap.

— Dehogy elég, lelke, dehogy. Azaz, hogy most még igen, de ki tudja, meddig? Maga legényember, egy-kettőre megházasodik, — akkor kellene hurcolkodnom, amikor talán nehezemre esik.

Szabó Lajos megnyugtatta, hogy sose féljen, van még idő a házasodásig, nem olyan sietős az, de az özvegyet nem lehetett tartani.

— Nem érti maga ezt, fiam. A legény-pap nem népszerű, legföljebb a lányos házakban. Majd meglátja, hogy egyszer csak sürgetni fogják s akik sürgetik, azok mind házas emberek.

Igy aztán egyedül maradt a házban, amelyet körülfogtak árnyékukkal a fák. Akácok nyitak az utcán és akácok tették kedvessé a tornácot.

Egyebekben magának élt a fiatal pap, egy kis keleties lomhasággal várva, hogy mit hoz magával az idő. Mert minden elérkezik önmagától, fölösleges bármit is sürgetni, hiszen — Isten jóvoltából és emberi, gyarló számítás szerint — olyan nagy végtelenség előtt áll még! De az életét körülbelül itt kell eltöltenie, azért ajánlatos megbarátkozni a háztájékkal és mindennel, ami összefügg vele.

A háztartással egyelőre törődnie sem kellett, mert kézzől-kézre kapták. Hol a járásbíróknál ebédelt, hol meg a katolikus plébánosnál vacsorált, mert meg kell becsülni a tarokkhoz értő tehetséges ifjúságot. Arra az esetre pedig, ha majd otthon főzetre, ajánlkozott elegendő hithű asszony, kiérdemesült szakácsnők (az egyik az Eszterházyakra főzött éveken át), hogy kedvesebbnek találja az életet s ne kívánozzék másfelé.

A nagy cinizmus aztán, amely eltöltötte sok keserves, rideg tapasztalat után, amikor

csak a szegénység látogatta meg s a reményisége sem szállt tovább egy sovány kis eklézsianál, — néhány hét múlva kezdett olvadni. Ugyanakkor formálta meg a lelkében azt a kissé szomorú, bánatos, némileg fájdalmas megállapodást, hogy Pribóczy Adámékhoz lehetőleg keveset szabad járnia.

Az egyház nemeslelkű, bőkezű pártfogója ugyan nem éreztetett vele semmi fensőbbiséget. Megsüvegelte az a papját előre, mielőtt még Szabó Lajos a kalapjához nyulhatott volna s cipelte a kuriájába, mintha a fia volna. A háziasszony alig találta a helyét s a házi kisasszony, a melázó tekintetű Ilonka, mintha a bátyját fogadná. Talán tulságosan is szives volt, nyájas tekintetű. S éppen ez a tekintet nyugtalanította a fiatal papot.

— Nem neked való leány az, kerüld el. Aztán elővette a lelkét és tusára kelt önmagával.

— Szereted? Hát elég néhányszori látás ahhoz, hogy megszeress valakit?

Az alázatos hangra büszkén válaszolt a lélek másik fele.

— Hát szerelem az, amely nem az első tekintetnél gyulad lángra?

A csöndes nyári vacsorákon, a mikor nem jártak vendégek Pribóczyéknál, immár szórakozottan hallgatta a házigazda beszédjét és hajtogatta össze a szalvétáját.

— Az Istenért, mit csinál, tiszteletes ur! — riadt fel Pribóczyné.

nehány évre az előkészületek miatt is szükség van.

En nem kárhoztatom, sőt helyeslem a Justh—Holló-féle erősebb mozgalmat, mert ez végre odaállított bennünket, hogy dönteni kell és pedig előre teendő lépéssel. De viszont azért nem vagyok híve a túlságos agitációnak, nehogy kockáztassuk az önálló magyar nemzeti bank sikerét. *Halasztásba belemelegyek,* de kockázatokért a felelősséget az én lelkiismeretem el nem viseli. És időre azért is szükségünk van, mert azt szeretném, hogy senki se vesse szemünkre azt a most kétségtelenül fennálló körülményt, hogy nem az egész közvélemény az önálló bank híve. Ez alatt a néhány év alatt alkalmunk lesz, ha a függetlenségi párt kerül uralomra, meggyőzni és átalakítani a nemzeti közvéleményt, az önálló bank követelményei mellé. Es ez esetben a király nem mondhatja, hogy az országnak vannak oly számottevő elemei, akik az önálló nemzeti bankot az országra nézve károsnak tartják.

A kibontakozás másik útja az volna, hogy a felség a koalícióban levő *hatvanhetes* elemeket *bizná meg kormányalakítással.* De ez esetben az a nehézség merül fel a korona részéről, hogy katonai engedmények követeltetnek, amelyeket *Andrássy Gyula* gróf fel nem adhat, el nem árulhat, azokról le nem mondhat. Ezek nélkül ő kormányalakításra nem vállalkozhatik és ha vállalkozik is, mindig szemben találja magával az önálló bank létrehozása iránt erősen dolgozó függetlenségi és 48-as pártot és így boldogulni a parlamentben nem lesz képes. A józan megoldás semmi más nem lehet, mint megállapodni a függetlenségi párttal elveinek épségben

tartásával, de úgy, hogy azok nem csak épségben tartatnak, de be is lesznek váltva.

Mi a véleménye képviselő urnak a Lukács féle küldetésről? Milyen befolyása lehet ennek, a válság megoldására vonatkozólag?

A Lukács-féle kísérlet minden részletét ismerem, mert közvetlen részese voltam a megbeszéléseknek. Hogy ez nem sikerült, az csak bizonyító lehet arra nézve, hogy a kibontakozás a helyes és alkotmányos mederbe terelődik. *En nem vagyok ellensége és nem viseltetem animositással az alkotmánypárt iránt,* mert értékes, komoly és tartalmas férfakkal dicsekedhetik. Ez pedig nemzeti erő és az ilyen elemeket és erőket nem szabad figyelmen kívül hagyni akkor, mikor egy egész nemzetnek erkölcsi, politikai és gazdasági javainak kivívásáról van szó.

A választói reformra vonatkozólag a pártban melyik erősebb, a mérsékelt csoport, vagy az intranzigensebb?

A függetlenségi párt kebelében én csoportokat nem ismerek, mert nincs egyetlen egy se közöttünk, aki a Kossuth Ferencsel szemben kifejezett bizalomnak ne volna őszinte biztosítéka. Engem tehát csak az irányít és e bizalomban összetartunk és a netaláni ellenvélemények az ő taktikájában, modorában találjanak központosítást. A pártban felmerülő netaláni ellentétek, amelyek csak az erősebb, vagy mérsékeltébb modorra vezethetők vissza, csak másodrendű kérdések, mert ha elvi kérdésekről és azokhoz való tántoríthatlan ragaszkodásról van szó, egységesek és erősek vagyunk és mindannyian Kossuth Ferenc bölcsesége, taktikája és felfogása alá csoportosulunk.

A választói reformot csak akkor lehet megoldani, ha elsősorban szem

előtt tartják, hogy a magyar faj- és intelligenciának döntő befolyást biztosítsanak. En ilyen biztosítékot már demokratikus szempontból sem, se a pluralitásban, sem az ő választói intézményben nem látok, hanem igenis látom abban, hogy a kerületeket a magyarság szempontjából osszák be.

Terméskilátások Aradmegyében

Kielégítő állapotok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 18.

A múlt hetek időjárásai rendelkezései Aradmegyében épügy, mint az egész országban nagyon bizonytalanlanná tették az ideai terméskilátásokat. Ugyszólván naponta változtak a vélemények a várható eredményekről és az országszerte elterjedt pesszimistikus híreket csak az utóbbi napok kedvezőbb jelentései tudták megcáfolni. Ma már meg vannak elégedve a gazdák az időjárással és általában azt mondják, hogyha meleg napok következnek az eddigi esőzések után, országszerte szép eredményre lehetünk elkészülve.

Az alábbiakban csoportosítjuk Aradmegye különböző vidékeiről a vetések állásáról és a várható eredményekről illetékes helyeken beszerzett adatainkat. Kitűnik ezekből, hogy a mezőgazdasági viszonyok általában *elég kedvezőek.* A gabonaneműek kevés kivétellel megyeszerte szépen állanak és némely helyen még a tavalyinál is *jobb termés* várható. Elég szépen fejlődnek a kapás-növények is, csupán a szőlőben és általában a gyümölcsökben tett igen nagy kárt a multkori rossz időjárás.

Részletes tudósításunkat a következőkben adjuk:

A tiszteletes megrezent. Vajjon mit is csinálhatott?

— Összehajtja a szalvétát, nem megy férjhez a lányunk, — zsörtölődött a háziasszony.

— Ugyan már, Málikám, miket beszélsz! — nevetett Pribóczy ur.

— Babona, babona, de hát már csak hagyjatok meg bennünket, rövideszü asszonyokat, ebben a babonában.

Ilonka elresterle magát, mert szörnyű szegény ám az, ha egy leánynak a férjhezmenetelről beszélnek. Ki is akart futni az üveges gangrói, de a tiszteletes ur mondott valamit. Illetlenség volna most elmenni.

— Babona, még pedig milyen szörnyű babona. Hiszen Ilonka kisasszonynak nincs erre szüksége, férjhez megy ő szalvéta nélkül is! Már hogyné menne!

De erre már csakugyan ki kellett szaladni, már pedig a konyhába. S hogy a jó szellemek kellő tisztelete se menjen ki a divatból. épen most kellett a mosogatólálynak eltörnie egy tányért (tudniillik ama jó szellemek közbelépése folytán), amire Ilonka olyan csetepatét rendezett, hogy szinte sok is volt egy ilyen galambepéjű kis leánytól.

— Az anyja vére, — jegyezte meg Pribóczy.

— Már minden rosszban én vagyok a mustra, — zsörtölődött a nemzetes asszony.

— Ugyan, lelkem, hát az rossz, ha a talpára tud állani? Hiszen a mai asszonynép mind másra szorul. Ellenkezőleg, téged akartalak ezzel dicsérni. Aztán meg úgy rápirítottak sze-

génykére azzal a férjhezmenetellel! Mintha nem volna még elég ideje.

— A fecskék fölnevelik fiókáikat, azután utra bocsájtják, — jegyezte meg a tiszteletes ur.

És beszélt az élet tavaszáról, a közelgő őszi, amikor olyan fájdalmas melanchólia lepi meg a lelket, de a nemzetes asszony félbeszakította, az igaz, hogy kissé ijedt hangon:

— Jesszusom, a szalvéta!

A tiszteletes, aki már megint hajtozgatni kezdte, most eltolta magától az asztalkendőt.

— Ne adja az Isten, hogy ezen muljék!

És elgondolta magában, — hogy ha a végtelen könyörületesség és irgalom atyja, a nagy mennyei jószág is ugy akarná, — oh, mint meg lehetne dönteni ezt a babonát! Hogyha nem jönne közbe annyi hogyha és nem Pribóczyék leánya volna Ilonka, hanem valamelyik szegény mesteremberé... ha hozzá illene rangban is az ő szürkeségéhez...

Eh, minek ezen annyit gondolkozni!

Azonban ezek a magányos összejövetelek megjártak volna még. Az volt a keserűség, mikor néha mintha a bolond órája következett volna el a szomszédos urfiaknak, mind egyszerre jött látogatóba. És szerencse, hogy az ákácoktól védett házikója a falu közepére esett, mert nem lehetett valamennyi érkezőt meglátni, csakis azokat, akik előtte hajtottak el. És nem kellett volna, az igaz, ezt sem nézni, de olyan bolond már az ember, hogy megkinozza néha önmagát is.

Azok az urfiak pedig igen furesáí vélekednek felőle, mert úgy tartják, hogy gyámoltalan

ember, semmire se jó, hiszen nem iszik, nem kártyázik, nem táncol. Szegény.

Hát azért nagyon megszerették az új tiszteletet a komolyabb népek és szerették a férjek is, talán ugyanazért, amiért az asszonyok epéskedtek vele. Az asszonyok ugyanis szintén a gyámoltalanságát emlegették, mint legnagyobb férfiúi hibáját és szörnyű nagyokat ásitottak a bibliai példáin.

A hallgató-közönsége is megszorodott, mert egyre gyakrabban jártak el a pribóczy hölgyek. Köztük katolikusok is, akiket részint a családfo vallása iránti tisztelet, részint pedig az új pap híre vitt el a másik templomba. Ott aztán Ilonka hallgatta a legnagyobb áhitattal Jób keserveit, a vizözön csodálatos történetét, a mely meghozta az esőt, holott előtte csak harmat volt. Tiszta harmat, a melyből magasztosan kerültek ki a lelkek a nem szivek őszi zivatarja. És jöttek sorba a bölcsek könyvei, emlékeztvén, hasonlókká válnak azokhoz, akik árnyék után kapkodnak és a járó gyereket akarják elfogni. Olyan szépen kapcsolatba kerültek mindezek a völgyek lilomával, ciprusfák fürtös, illatos virágaival, hogy megértette mindenki, talán csak az nem, akinek szóltak.

Az emberek a hangra lettek figyelmesek, a tartalom már csak hozzájárult a megértéshez. Az a hang most nagyon szelid volt és jött bársonyos, himes szárnyain Jákob, a ki találkoza vala az atyja juhait őrző Ráchellel, sőt hét évekig szolgálta érte. És csak kevés napoknak tetszék neki az egész idő, mert föltötte szereté őtet...

A pécskai járásban általában jó közép-
termés várható. A tavaszi vetés eddig kitűnő, az
őszi jó közép-termetűt ígér. A kukorica jól áll
és a kapás növények mind szépek. A szőlő a
többi vidékekhez viszonyítva itt elég jó szüret-
tet ígér. Egyes helyeken ugyan a fagy itt is
károkat okozott, de más helyen közepes termés
várható. Legkevesebb jó a gyümölcsstermés,
mely a közepesen is alul marad.

Hasonló állapotok vannak az *eleki* járás-
ban, bár ott a szőlő is mondhatni teljesen le-
fagyott. A gabona-neműekben általában jó ter-
mésre van kilátás, még pedig jobbra, mint
tavaly volt. A kukorica is igen szépen fej-
lődik, csak a gyümölcsben nincs semmi ered-
mény.

Világosan és környékén már sokkal szo-
morubbak a kilátások. A gabonaneműek közül
a buza gyengén áll, a kalászkok fejletlenek.
Valamivel jobb a rozs, bár több helyen űszög
van. A kapás-növények a gyakori esőzések
folytán jól állanak. A szőlő némileg helyreál-
lott ugyan a fagy óta, bár így is mintegy 50
percent elveszett. A gyümölcsök közül cseresz-
nye sok van, szilva azonban nincs. A többi
gyümölcsben közép-termetű.

Borosjenőn és környékén eddig igen ked-
vezőek a termés-kilátások. Az esőzés ugyan na-
gyobb is volt a kelletténél, de már szünetel és
ha tartós meleg idő következik, igen jó gabo-
natermés lesz. A buza szép, a kalász jól fejlő-
dött. A kukorica kiheverte a fagyot. A mult-
kori fagy legjobban a szőlőnek és gyümölcs-
nek ártott, különösen a gyümölcsfákban oko-
zott nagy károkat.

Ugyancsak kedvezőek a kilátások *Kisje-
nőn és vidékén*. A gabonaneműek és a kapás-
növények elég jól állanak. A gyümölcsök kö-
zül a cseresznyében és meggyben van jó ter-
més, a többinek sokat ártott a fagy.

Sokkal rosszabbak a viszonyok a *boros-
sebesi* járásban. A buzatermést elverte a jég,
olyannyira, hogy néhol nyoma sem látszik, hogy
buza volt elvetve. A többi gabonanemű jobban
áll. Borossebes határában a kukoricát és a szőlő-
t is elverte a jég, míg a járás többi részeiben
nem okozott ilyen nagy károkat, csupán a gyü-
mölcsökben.

Pribóczyéknál ősszel kezdődött az igazi,
eleven élet s belenyúlt az a télbe, mikor a va-
dászatok még több embert tereltek össze. A
tiszteletes a szokottnál is csendesebb lett,
mindössze csak mosolygott a benső képe el-
rejtése okából. Hogy ez a mosoly fájdalmas,
azt már nem vették észre, mint ahogy a világ
mindig olyasmint lát meg, amit nem kellene s
óriási dolgok mellett halad el észrevétlenül. És
nyájas volt az ő arca akkor is, amikor tudtára
adták Ilonka mennyasszonyságát, ami, hogy el-
érkezett, nagy öröm volt a családban.

Valami csodaszépen eshetett akkoriban a
hó, finom pihéssel borítva el az agyagos utat,
mert a tiszteletes virradatig el tudta nézni az
ablakából. Ugy, amint hazaérkezett az este.
Még a kalap is a fején maradt, viszont a szoba
kihült, — de hát izzó test veszi csak észre a
hideget, az a dermedező szív azt is érezheti,
hogy ő hozzá simul most a természet.

A katolikusoknál rórátéra harangoztak,
mikor föleszmélt a pap.

— Nini, mintha reggel lenne! Hogy nem
vettem én ezt észre!

Kellemetlen volt a nyirkos szoba levegője,
mint az olyan szobáké, amelyekbe nem ve-
gyül asszonyi illat, csak pipafüst, s nem tud
otthonossá válni falai között a napsugár, ha-
nem rohan futó cirógatás után tovább.

Oh, az a napsugár! Milyen messzire kerül
szentül! És oh gyöngye, gyámoltalan lélek,
amely nem tudta itt tartani, meg sem kísé-
relte az ittmaradását.

Kapta a botját és nekivágott a havas vi-
lágnak, hátha ott még jobban össze lehet gém-

A nagyhalmágyi járásban közepes termés
ígérkezik. A buza és rozs elég szépen fejlőd-
nek, a kapásnövények is meglehetősen, csak a
gyümölcsfélék alig adnak valami termést.

A rozs aratását általában a jövő héten
fognak megkezdeni.

Aradmegyei mintaiskolák.

A Trefort-díj nyertesei.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 18

Ma délután fél 6 órakor tartotta meg a
Kölcsey-egyesület a nagy szünet előtti utolsó
választmányi ülését. A gyűlés főtárgya *Szóllósi*
István titkár és *Láng Mihály* igazgató jelen-
tése volt, azoknak a tanítóknak a munkásságá-
ról, kik az egyesület Trefort-díjára pályáztak.
A nemzet haladásának eme kiváló katonáiról a
következő mondanivalója volt a működésüket
felülvizsgáló küldötteknek:

(A jelentés)

A Kölcsey-egyesület Trefort-díjairól, a há-
rom 100—100 koronás elismerésért a követke-
zők folyamodtak: *László Gyula* tauci állami
tanító, *Lazarov András* gör. kel. román tanító,
Munteán Gyula magyarádi községi tanító, *Benkő*
Dezső gurahonci állami tanító, *Szentgyörgyi*
József zsigmondházi községi tanító, *Weitz Jó-*
zsef kurticsi községi tanító, *Berde Vilmos* al-
máskamarási állami tanító. Ezek közül a ma-
gyarádi tanító iskoláját nem látogathattuk meg,
mert május végén ragadós betegség miatt be-
zárták az iskolát.

A meglátogatott iskolák elbírálásánál első
sorban figyelembe kellett vennünk a nehézsé-
geket, melyekkel a tanítónak meg kellett küz-
denie. A pályázat is első sorban az osztatlan
hat osztályú népiskolák tanítóit hívja fel a ver-
senyre, tudva, hogy a népiskolai tanterv meg-
valósításának ez a legnagyobb akadály. Nagy
nehézség a tanító munkájában a vegyesnyelvű-
ség és a felszerelés hiányossága. Mindkettőt
csak nagy szeretettel és leleményességgel tudja
legyőzni.

A nehézségek figyelembevételével az ered-
ményt első sorban abból a szempontból bíráltuk
meg, mennyi önkéntes munkával vettek
részt a gyermekek ebben az eredményben.
Utolsó szempontunk volt az emlékezeti tudás
mennyisége, mely pedig a mindenekelőtt a

beredni! És az istentisztelet idejére már me-
gint visszatért arcára a szelid mosoly, s
ugy idézte a prédikátorok könyvéből a sza-
vakat, mintha a saját lelke tenne vallomást.

— A bölcsnek fejében vigyáznak a sze-
mek, a bolond sötétségben jár. De tapasztalám,
hogy mind a kettőnek ezen egy vége van.
Mondám azért szívemben: ha egy végállapot
ér engem a bolonddal együtt, mit használ na-
gyobb bölcsességre törekednem? És meggon-
dolván ezt jól magamban, úgy találtam, hogy
ez is csak hiuság.

És mihelyt az ember hiszi is azt, amit
mond, már kezdi önmagát legyőzni. Igaz, hogy
a papi lakás talán örökre üres marad, de bizo-
nyos lelkek képtelenek bizonyos korban új ér-
zésekre. Ahhoz a bohó, gondtalan gyermeki
korszak szükséges, amikor egy-egy álom meg-
hozza a képzelt szerelmet, s már is tovaröpíti.
Később, mikor a fiatalos arc mellett behavazza
az idő a fejét, ott rezeg a régi akkord méla-
busan a szívében. Már nem is tud tisztán em-
lékezni egyes dolgokra, s vágyakozván a sze-
relem után, úgy találja, mintha csak a szere-
lem fogalmába volna szerelmes.

De az még messze van, addig nagy uta-
kon kell a léleknek általvergődnie, addig még
a lakodalmon is jó arcot kell vágnia. Hiszen
itt mindenki boldog, sőt Pribóczyné szeliden
teszi kezét a vállára:

— Az asztalkendő, tiszteletes ur, az asz-
talkendő! Most már összehajthatja, ha éppen
ugy tetszik.

tankönyvből és a tankönyvvel dolgozó tanító-
k közt és iskolalátogatók közt legtöbbször az első
a szempontok sorában.

(Zsigmondháza.)

Osztatlan hatosztályú népiskolában kettő-
ben voltunk: a tauci állami iskolában és a
zsigmondházi községi iskolában.

A zsigmondházi iskolában június 9-én dél-
után voltunk. A hat osztályban 80 gyermek
van, kiknek a legnagyobb része német anya-
nyelvű. Tanítójuk, *Szentgyörgyi József*, mind a
hat osztályban egyenletes és kitűnő eredményt
ért el. A tanulók minden tárgyból nemcsak
okosan felelnek, hanem okosan kérdeznek is.
Ami a tanító modern egyéniségének legnagyobb
dicsérete. Ideális kis köztársaság ez a népiskola,
ahol minden tanuló nemcsak társaival együtt,
hanem társaiért is dolgozik, a minden részében
összevágó szervezetben. Noha természet-tudo-
mányi felszerelése egyáltalában nincsen az isko-
lának — bizonyára lesz rá gondja az iskola-
széknek, hogy lassan-lassan megszerezze — a
tanulók a természet fő tüneményeit épp úgy
értik, mint ahogy minden különös segédeszkö-
zök nélkül a helyes rajzolásban és agyagmin-
tázásban dicséretes eredményt mutattak be.
Szentgyörgyi József szeretetből és erőből álló
tanítói egyénisége osztatlan iskoláját belső éle-
tében oly mintaszerűvé fejlesztette, hogy sok
osztott iskolának is példaként szolgálhat.

(Tauci iskolák.)

A tauci állami iskolában május 25-én dél-
előtt voltunk. A gondnokság tagjai is érdeklő-
déssel vettek részt az ünnepszamba menő viz-
gálatunkon. Tavaly is megdicsértük már *László*
Gyula tanító munkáját, az idén is nagy elis-
meréssel kell érte adoznunk. A község lakói is
így értékelik a működését, mert a tanulók szá-
ma úgy megsaporodott — a hat osztályban
százan felül vannak — hogy egy második te-
rem felépítése elodázhatlan.

A tanulók legnagyobb része román, kik már
az I-ső osztályban is elég szépen és értelme-
sen beszélnek, olvasnak és számolnak. Ha a
tauci kis, de lelkes magyarság terve megvaló-
sul és kisedővő könnyíti meg *László Gyula*
lelkes és okos működését, a megosztott iskola
felső tagozata bizonyára népebb lesz és akkor
az életre kiható ismeretek a rajz és kézimunka
új kifejező eszközeivel még értékesebbek lesz-
nek. Nagy dicséretet akarunk azzal kifejezni,
hogy *László* tanítványai által a tauciak érdeklő-
dését az iskola iránt meleg szeretetté vál-
toztatta. A rajz- és kézügyességi oktatásban az
új módszer útján indult meg, de az utnak még
az elején van.

Aznap délutánján meglátogattuk *Lazarov*
András gör. kel. román tanító iskoláját, mely-
ben 40 tanuló a III., IV., V. és VI-ik osztá-
lyokba van beírva. Jelen volt 24. A legtöbb a
III-ik osztályból, a VI-ikba már csak 3 jutott.
Szorgalmas, kitartó és igen buzgó munkának
az eredményeit tapasztaltuk. A haladásra való
törekvése abból is meglátszik, hogy a bemu-
tatott rajzok közt, ha nem is következetes rend-
szerességgel, tárgyak után, szabad látással ké-
szültek is voltak. Örömmel tapasztaltuk azt is,
hogy a gör. kel. román iskola két tanítója és
az állami iskola tanítója közt igen hasznos
gondolatesere folyik.

(Gurahonc és Kurtics.)

Osztott iskolát láttunk Gurahoncon, Almás-
kamaráson és Kurticsen. A három közül a leg-
nehezebb viszonyok közt a kurticsi községi
iskoláé az elsőség, melynek igazgatója *Weitz*
József a II., III., IV., V. és VI. osztályokat
tanítja egy teremben. 85 a tanulók száma és
körülbelül 50 százaléka román. Az V. és VI-ik osz-
tályban itt is csak 14 tanuló van. *Weitz* igen szép
tudású, gyakorlati érzékű, a koncentrációt jól
használó tanító, kinek tanítványai éppen azért
és az alkalmazáshoz szükséges megérte-
sülést mutattak be. gyes faragási mun-
kák és formás rajzok az új tanterv nagy ha-
talmosságának való hódolatra vallottak. A hó-
dolatban — főleg a rajzoknál — még sok van
a mult sablonjából. A leányok kézimunkái,
melyek *Weitz* Józsefné vezetése mellett készül-
tek, szorgalomra, jó izlésre és gyakorlati ér-
zékre vallottak.

A kurtiesi iskolát június 7-én délután néztük meg. Örömmünk telt benne. Nem kevésbé a gurahonciban és az almáskamarásiban, mely utóbbiban aznap délelőttjét töltöttük el.

Itt Berde Vilmos a III—VI-ik osztályokat mutatta be, melyek 60 tanulója alig egykettő kivételével német. Rendszeres, becsületes munka folyik ebben az iskolában, hol a gyermekek értelmesen, megfelelő jó kiejtéssel feleltek minden tárgyból. A természettanhoz kísérleti eszközöket is használtak, a kézügyességi munkák azonban még hiányzanak és a rendszeres rajzoktatás is még mintalapokról folyik. Jól esett tapasztalnunk, hogy a tanulók a könyvből és hallásból megtanultakat lelkiükben feldolgozták, de a derült játékos szemlélet hiánya az iskolai hangulat közvetlenségének kárára van. A kamarási iskola felső osztályaiban a tanulók könnyebben okoskodnak, mint mosolyognak. Az iskola pedig a mosoly közvetlensége nélkül hiányos.

Az almáskamarási iskola többi osztályait csak pár percre látogattuk meg, de jól esett tapasztalnunk, hogy Klinger Ferenc helyettes igazgató vezetése mellett mindenütt példás rendben folyik a munka.

Nagy örömmel időztünk május 27-én a gurahonci állami iskolában, melynek külseje és belseje az A. Cs. E. V. igazgatóságának és különösen néhai Boros Bérnek áldozatkészségére vall. Az a szép természettani gyűjtemény, mely az iskolákban feltűnik, a Kolumbán Lajos gondnoksági elnök vezetésével az iskoláért lelkesen működő gurahonci társadalomnak az érdeme, mert szeretettel felkarolja a gyerekelőadásokat, melyeket Benkő Dezső rendezget. Az iskolájában — III—IV-ik osztály — is nyomban meglátszik, hogy a tanító szeretettel és tekintéllyel igen jó rendező. Az osztály a kiosztott csendes foglalkozást csakugyan csendben, de nem merev félenkséggel végzi. Akikkel foglalkozik, szabadon beszélnek a tanítóval, vele gondolkodnak. A tanítónak türelme van kivárni a feleletet és elviselni a rossz feleletet is. Biztosak és érdemesek a tanulók feleletei, de kissé merevek a könyv szavaihoz való kötöttségük miatt. Ha, mindjárt az anyagmennyiség rovására is, Benkő a szabadban való tanítás, mintázás és rajzolás által a játékos fantáziát nagyobb hatalomhoz juttatja iskolájában, ez egyike lesz a legértékesebbnek azok közül, amelyeket a megyében ismerünk.

(A jutalmazandók.)

Ezek után a jelentésünk bevezetésében elmondott szempontok figyelembevételével tisztelettel azt javasoljuk a K. E. választmányának, adja ki a háromszáz koronát száz koronás Trefortdíjakban Szentgyörgyi József zsigmondházi, László Gyula tauci és Weitz József kurtiesi tanítónak, míg Benkő Dezső és Berde Vilmos tanító munkáját megdicsérvén, azt a reményét fejezze ki, hogy a népoktatási terv szellemében való szép munkásságuk a jövőben még tökéletesedvén, lesz alkalmunk őket anyagi elismerésben is részesíteni.

A jelentéssel kapcsolatosan elhatározta a választmány, hogy az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak igazgatóságának átiratban fogja kifejezni köszönetét, hogy a tanulmányut alkalmával az egyesület kiküldötteit szabadjegyekkel látta el s hogy az egyesület kulturtörkévéseit a legmesszebbmenő áldozatkészséggel támogatja.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

* Az Uránia színház új műsora. Szombaton másodszor mutatják be az Uránia színház új műsorát, melynek igazi szenzáció számba menő érdekessége a német trónörökös bukaresti látogatása, mely a román királyi család részvételével fejedelmi látványosságot varázsolt a román főváros utcáira. Nagyszerű látványosság a Vizkereszt ünnepe Moszkvában. Az összes papság díszes ornátusokban nagy ember-tömeg élén, melyben polgári és katonai előkelőségek is résztvesznek, felkeresik a folyókat és patakokat és beszentelik. A műsor egyik nagyszerű képe Lafargue francia író pompás bohózata: „Egy jó ebéd után”, mely kacagtató

helyzeteivel, ötletes humorával állandó derűtségben tartja a közönséget. Az Uránia új műsora nagyszerű szórakozást biztosít a közönségnek fényes és tanulságos látványival. 791.

Függetlenségi kormány.

Wekerle és Kossuth a király előtt.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, június 18.

A függetlenségi pártkörben ma este már teljes optimizmussal ítélték meg a helyzetet. Azt hiszik, hogy egy héten belül a válság a pártra nézve kedvezően fog megoldódni. Lukács missziója ugyilátszik nagyjában sikerrel járt és Justh Gyula hívei kijelentették, hogy Lukács által is elfogadják azokat a kedvezményeket, amelyeket a király a függetlenségi párt kormányvállalása fejében nyújt. Megcsinálják a választói jogot, rövid bankprovizóriumot akceptálnak, ha garanciát kapnak, hogy az új parlament előkészíti 1911-re az önálló bankot.

Wekerle és Kossuth a jövő héten a királyhoz mennek kihallgatásra. Wekerle, hogy a hétfőn tartandó minisztertanács megbízásából kérje a végleges felmentést, Kossuth, hogy a válság megoldására tegyen előterjesztést.

Ma érkezett híreink ezek:

Minisztertanács és Wekerle utazása.

Jól értesült helyről nyert információk szerint hétfőn délelőtt minisztertanács lesz, melyen a lemondott kabinet tagjai a válságról fognak tanácskozni. A minisztertanács határozata után Wekerle Sándor lemondott miniszterelnök hétfőn, vagy kedden Bécsbe érkezik, hogy kihallgatáson jelenjen meg a király előtt. Hír szerint Wekerle arra akarja rábírní a királyt, hogy Lukács megbízása következtében a koalíciós kabinetet az ügyek további vezetésétől mentse fel. Ha a király újabb megbízást nem ad a koalíciós kabinetnek, akkor a Wekerle-kormány sorsát eldőltnek mondják. *Lehetséges, hogy Lukácsot designálná miniszterelnöknek, s akkor formai okok nem akadályoznák a tárgyalásokat. Szóval két eset lehetséges. A király vagy egy utolsó kísérletet tesz a koalíciós kormányra, vagy új miniszterelnököt nevez ki. Nem lehetetlen, hogy éppen Lukácsot, vagy esetleg egy más bizalmasát.*

Miniszterek Kossuthnál.

Kossuth Ferencet ma délelőtt fölkeresték a kereskedelmi miniszteriumban Günther Antal igazságügyminiszter és Zichy Aladár gróf, ő Felsője személye körüli miniszter. A miniszterek hosszasan tanácskoztak.

Wekerle a helyzetről.

Wekerle Sándor miniszterelnök egy politikus előtt a következőképpen nyilatkozott a helyzetről:

— A király végre is engedni fog a függetlenségi párt követelésének. Engedni fog, mert nem tehet egyebet. Ha az ősz előtt a válságot nem

lehet megoldani a 67-esek javára és ha addig nem lehet egy olyan többséget teremteni, amely a korona kivánságának érvényét tud szerezni, a korona kénytelen lesz a függetlenségi többség követeléseit teljesíteni, mert nem mondhat le azokról az óriási szükségletekről, melyek az ősszel esedékessé válnak. Ha a függetlenségi párt nem enged, a koronának a legvégső esetben az ő javára kell döntenie.

Lukács küldetése.

— A pártok hangulata. —

Lukács küldetéséről ma függetlenségi forrásból — mint budapesti tudósítónk jelenti — így nyilatkoztak:

— Lukács a függő kérdéseket, főleg a bankkérdés elintézését a jövő országgyűlésre akarja bízni. Az új kabinetnek csupán a választói reformot tenné feladatává. De ha Lukács az önálló bank előkészítésére bizonyos feltételeket már most elfogad, nevezetesen ha a nemzeti bank felállítására 1911-re garanciát tud nyújtani, a függetlenségi párt nem térhet ki a kormányzás vállalása elől. Ez a kérdés azon fordul meg, hogy a király már most beleegyezését adja-e az önálló bank előkészítésére.

A bécsi Vaterland mai cikkében azt írja, ha a koalíció elmulasztja az alkalmat, hogy idejekorán megegyezésre jusson a koronával, csodálkozni fognak nemsokára azon a lelkesedésen, amelylyel a magyar nép üdvözölni fog egy homo regiust, aki erős kézzel ragadja meg a kormányt, hogy az uralkodó által rábízott teendőket elvégezze. Ez a parlament feloszlatása és a régi választói rendszer alapján a parlamentnek újbóli összehívása volna. Az újonnan összehívandó parlamentnek 3 hónap alatt törvénybe kellene iktatni az általános választói jogot és helyet engedni egy újabb parlamentnek, amely már az általános választói jog alapján foglalna helyet.

Lukács László szerepéről.

— Egy előkelő politikus ma ekként nyilatkozott Lukács László küldetéséről:

Lukács küldetését tévesen magyarázzák. Lukács missziója teljesen kimerül abban, hogy megbízásának, amely kormányalakítással egyáltalán nem, hanem csak információk megszerzésével függ össze, megfelelt. *Lukács küldetésének épen az a célja, hogy a felség már mint designálandó miniszterelnököt fogadhassa Kossuth Ferencet, módot adván a függetlenségi párt vezérének arra, hogy kormányképes programját elkészíthesse, azt pártjával megbeszélje s mint olyant terjeszthesse a felség elé, amelyhez a korona hozzájárulása már előzetesen biztosított. Történik pedig ez a válság gyors megoldása érdekében.*

Lukács nem hozott királyi proposíciókat; sokkal inkább áll az, hogy a felség várja, Lukács utján, Kossuth s az őt támogató többség proposíciót, amelyeknek tartalmazniok kell ama biztosítékokat, amelyek a kezdetben átmeneti, de később állandósított kormányzás hosszú békéjét biztosítják. Arral van szó, hogy a kormányt a többség vegye át. A személyi tekintetek csak másodrendűek s megvitatásuk arra az alkalomra vár, amikor küszöbön az új kormány kinevezése. Ha a korona nem zárkózik el a kormányra a többségre való áthárításától: ebben már benn foglaltatik, hogy a kormány kinevezendő tagjait ő terjeszti a felség elé s a korona nem tér el az alkotmányosságtól, ha a kinevezendő személyek tekintetében óhajtatását ő is nyilvánítja.

A felségnek bizonyára nem lesz kifogása az ellen sem, ha a kormányalakítás az alkotmánypárt és a néppárt bevonásával történik s magának Lukácsnak sincs más célja, mint Kossuth választását megvinni Bécsbe, hogy a kibontakozásnak melyik módja van biztosítva. Én, aki Lukács László intencióit ismerem, ki-

jelenthetem, hogy Lukácsnak eszeágában sincs, hogy az új alakulásban részt vegyen. Az ő pártja, a szabadelvű párt se tartja az időt elérkezettnek az aktív szereplésre. De a felség megbízatása elől ki nem térhetett és semmi különösét nem talál a megbízatásban, amelyet ő nyíltan megvallott, amelynek célzatát nyilvánosságra hozta. Senki háta mögött nem operált, holott, talán a régi szabadelvű párt multjában találhatott volna példát, hogy valaki, mint homo régius, a kibontakozás érdekében előbb tárgyal az ellenzékkel, mint a tulajdon pártjával s meglepetés elé tulajdonképpen a szabadelvű pártot és annak kormányát állította.

Kossuth miniszterelnök?

Most teljes erővel megindultak a kibontakozásra vonatkozó tárgyalások. A Magyarország ma esti száma úgy ír, hogy Kossuth Ferenc miniszterelnöksége teljesen befejezett dolog. A most folyó tanácskozások az iránt folynak, hogy a megoldás minő alapon következék be. A Magyarország szerint ennek előfeltétele, először: függetlenségi kormány alakítása, másodsor; garancia arra nézve, hogy az önálló bank 1911-ben felállítható.

A Nap így ír: Az új kormányban Kossuth Ferenc lesz a miniszterelnöke, Lukács a pénzügyminisztere, a kormány többi tagjai függetlenségi lesznek. A függetlenségi párt semmiképp nem járul hozzá, hogy a belügyminiszter 67-es legyen, ennek feltétlenül függetlenségi politikusként kell lenni.

A koalíció mellett, vagy ellene?

A „Budapest” Lukács László kísérlete címen írott vezető cikke bevezető részében támadja Lukácsot, védi a koalíciót, kijelenti, hogy „sok mindent meg tud érteni, de azt sohasem tudná megérteni, hogy a függetlenségi párt a vele koalícióban volt alkotmánypárt ellen Lukács Lászlóval és társaival szöveteződik”, majd így folytatja:

Hát lehet, hogy Lukács László folytatni fogja kibontakozási kísérletét; de ha sikertől hájt és csakugyan kibontakozásra törekszik, akkor igazán és őszintén a függetlenségi párt érdekében közvetítsen, ne pedig olyasvalami utógondolattal, mely a függetlenségi párt presztizsének, tekintélyének és népszerűségének tönkretételére irányozódjék.

Lukács László újabb megbízatása.

Budapesti tudósítónk ma beszélgetést folytatott Lukács László egyik bizalmasával, aki a következőket mondotta:

— Lukács missziója nincs befejezve. A királytól újabb megbízatást nyert arra, hogy az országgyűlés többségével, a függetlenségi párttal tovább folytassa a tárgyalásokat. A bankcsoport, főleg Justh és Holló, nagyon szimpatikusan fogadják Lukács misszióját, mert ez arról győzte meg őket, hogy a király igenis bizik a függetlenségi pártban. Lukács László az ő missziójának nagy akadályát abban látja, hogy a jelenlegi kormány még hivatalban van. Azért is azt ajánlotta a királynak, hogy a jelenlegi kormányt minél előbb mentse fel. Valószínű, hogy a Wekerle-kormány a jövő hét első napjában teljesen el fog tűnni. Ezzel egyidejűleg meg fog történni Lukács dezignálása, mire azután a kibontakozás gyorsan fog bekövetkezni. Annyi bizonyos, hogy jelenleg Lukács és a függetlenségi párt vannak előtérben. Minden más kombináció egyelőre korai.

Wekerle miniszterelnök a legújabb diszpozíciók szerint hétfőn Bécsbe utazik és kedden fog megjelenni a király előtt. A miniszterelnöknek az az egyetlen előterjesztése lesz, hogy a felség mentse fel azonnal a kabinetet, mert a Lukács-féle megbízás következtében egy percig se maradhat hivatalában.

A jövő hét eseményei tehát döntők lesznek a politikai helyzet kibonyolítására.

A Justh-csoport értekezlete.

— Erdekes kijelentések a pártkörben. —

Budapesti tudósítónk jelenti: Ma délután 4 órára hívta össze Justh Gyula híveit. Harmincegy képviselő jelent meg az értekezletre a képviselőház elnöki fogadjájában. Justh beszámolt az értekezleten Lukács Lászlónak nála tett látogatásáról és részletesen elmondotta mindazt, amit erre vonatkozólag a mai lapok már megírtak. Azt mondotta, hogy bizalommal kell viseltetni a király küldöttje iránt. Ha ez teljesíti a függetlenségi párt követelését, szívesen hajlandó látni a párt, mert semmiféle különbség nincs pl. Lukács vagy Andrássy között. Rámutatott ezután az elnök Andrássyval szemben arra, hogy Tisza és pártja milyen korrekt magatartást mutatott a politikában. Nekünk teljesen mindegy, — mondotta Justh — hogy ki hozza el követeléseinket.

A képviselők egyhangú helyesléssel vették tudomásul az elnök fejtegetéseit. Határozatot nem hoztak.

A függetlenségi pártkörben ma este igen sokan jelentek meg. A helyzet általában igen kedvezően itélik meg. Az a hír terjedt el, hogy Kossuth Ferenc a jövő héten kihallgatásra megy a királyhoz. Sokan azt hiszik, hogy egy héten belül a válság a függetlenségi pártra nézve kedvezően oldódik meg.

A függetlenségi párt kötelezettséget vállal az általános választói jog megvalósítására nézve és ezért — hír szerint — garanciát kap az önálló nemzeti jegybanknak 1911-ben leendő felállítására nézve. Az új parlament fog a függő kérdéseknek miként való elintézése felett határozni. Az új választások vagy ennek az évnek a folyamán, vagy a jövő év elején lesznek.

Sokat beszéltek a választói reformról. Többen újból megjegyezték, hogy az nemzeti szempontból veszedelmes.

Justh Gyula izgatottan fakadt erre ki. Véget kell vetni — mondotta — az ilyen kijelentéseknek. Szeretném azt látni, hogy Magyarországon nem lehetne általános választói jogot adni anélkül, hogy a magyarságnak ártana. Ennek a felfogásnak egyszer és mindenkor véget kell vetni. Egy olyan reform, amelyet a nemzetiségek ellen csinálunk, örökre lehetetlenné teszi a békét a nemzetiségekkel. A reformot, mondom és állítom, meg lehet csinálni a nélkül, hogy az állam magyarságán a legkisebb csorba esnék. Vagyok én olyan barátja az országnak, mint Andrássy, vagy akárki. Én is azt tartom, hogy a nemzetiségi izgatókkal sokkal szigorúbban kell eljárni mint eddig, de a tömegekkel szemben jóakarattal kell viseltetni. Én magam vállalkozom arra, hogy elmegyek az összes nemzetiséglakta vidékekre, felvilágosítani, hogy amit a magyarság akar, az az ő javukra is szól.

A jelen voltak helyesléssel hallgatták Justh fejtegetéseit.

Élvezetek művészeinek kongresszusa.

Slaraffia alapításának 50-ik fordulója.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 18

Ötvenéves fenállásuknak ünnepét ülik a slaraffok Bécs városában. Sokak előtt bizonyára idegen fogalom a „slaraff.” A slaraffok nem mások, mint a kulturvilág azon bohémjei, kik megvetve a nagyvilági élet ostobaságát, titkos egyesületekbe tömörültek. Az egyesület célja az, hogy tagjait a köznapi életből kiragadjon. Épen azért kerüli mindazt, ami a szürke, üres, tartalom nélküli hétköznapi életre az életnek emlékeztet.

Ósházája a slaraffoknak Prága volt s hogy még sem ott ünneplik megalakulásuknak ötvenedik évfordulóját, az politikai okokból történik. A slaraffokat egy internacionális kötelék fűzi össze. A lokálpatriotizmust nem ismerik, így tehát Bécs városát választották gyülekezésük színhelyül. A slaraffok eme kongresszusának inkább személyi, mint tárgyi jelentősége van. Abban is különbözik ez a többi szokásos kongresszustól, hogy a hivatalos tanácskozások helyett a napirenden a bohém összejövetelek társas örömeinek hajhászása szerepel. Eme örömeik nem azok a burzsoá-örömeik, melyek konvencionális ünnepnapjában merülnek ki, hanem amelyekben Satyré a főszerep. Elkelődnek, telt torokkal kinevetik a vasalt nadrágok nagyképűsködését, üres, tartalom nélküli frázisaikat. Filozófiájuk Demokritos nevető filozófiája. A társadalom bajain nem tudnak sirni, csak nevetni . . .

Érdekes kissé visszapillantani a slaraffia történetére. Az első slaraff egyesület nyomára már az 1856-ik esztendőben reátalálunk. Gürtler Károly kiagenfurti színigazgató szervezte, aki egynéhány színésszel és ugynevezett „vig gyerekekkel” megalapította a „Kis társalgó” egyesületét. Ugyanezen színigazgató később Aradra is lekerült, ahol megalapította Arad bohémjeivel „A színházi kelepécét”. Ugyanabban az időben, amikor a fentemlített két kör megalakult, Prágában is keletkezett egy egyesület „Arcadia” név alatt. Tagjai legnagyobb részt művészek és műbarátok voltak.

Eme egyesületek először használták a slaraffia nevet és szolgálták a slaraffia eszméjét, mely nem állt egyébből, minthogy szoros kapcsolatot létesítsen azon hason gondolkodású férfiak között, kiknek a művészetekhez fogékonysága van. Eme kapcsolaton felül a főcél a humor és művészet ápolása, bizonyos szorosan meghatározott formához kötve. Maga az elnevezés középkori német-ségen azt jelenti: *tunya*. A slaraffia az életnek hitványságait és komikumait bizonyos ünnepélyes kultusszal gunyolja ki. Ezekhez a ceremóniákhoz azután göröcsösen ragaszkodik. Másképvölzlik egymást tagjai, másképp jelölik meg a tárgyakat és cselekvényeket, mint a közönséges emberek. Gunyolódniak, élcelődni a bohócsipkával fejükön. Sohasem látam jobban még kigunyolni az emberek nagyképűsködését, mint a slaraffiában — mondja Rossegger, az osztrákok kiváló poétája, aki maga is tagja egy bécsi slaraff egyesületnek.

Slaraffá csak felnőtt férfit avatnak fel és csak feddhetlen és biztos pozícióban lévő ember lehet tagja a „birodalomnak”. Három fokozatig megy át a felveendő. A beválasztott „lovag”-gá válik, akinek a „bagoly” a szent madara.

Mindenkinek gunyneve van, amely annál tiszteltebb, minél fonákabb. Nem togozódnak, nem urazzák és nem magázzák, hanem „ti”-vel szólítják meg egymást.

Az ő különös zsargonjukban az egyesületi helyiséget *várkastélynak*, a slaraff felelőségét a *vár urasszonyának*, a leányát vagy nővérét *várkis-*

szonynak, anyósát várikisértetnek, a hegedűt óhajokfájának, a bort Létének, a szivart gyutacsak, a slaraffok szolgálját Styxnek hívják. Az időszámításban is új rendet teremtettek maguknak. Zelőtt háromszáz évvel nyultak vissza a szentes időszámítás mögé. Most, az egyesület alapításától datálják az eseményeket. A hónapok megnevezésére ósrégi germán szavakat használnak.

Óriási módon hódít slaraffia eszméje. Jelenleg 57 városban vannak hívei. Logjobban Németországban képviselve, aztán Ausztria, Magyarország, Amerika, Sweic, Belgium, Angolország, Hollandia és Oroszország. Körülbelül 6000 ember tartozik a nemzetközi bagoly-szövetségbe s ezek közt van: 548 színész, 367 katonatiszt, 320 gyáros, 255 orvos, 217 mérnök, 141 műépítész, 132 ügyvéd, 130 magáníró, 129 író és hírlapíró, 85 főtő, 74 fogorvos, 64 könyvkereskedő, 32 fényképész, 2 pap.

Hat évvel később, hogy Prágában az anyaez egyesület megalakult, Berlinben született meg az „Uhuversum” egyik országa, majd Lipcse, Grác, Boroszló, Brünn, Köln, Sopron, Regensburg, Linz és végül Bécs falai közt élő bohémek egyesültek a roppant szigorú ceremóniák között arra a szent célra, hogy a profán világ ostobaságain mulassanak. A művészetek élvezete és az élvezetek művészete az a jelszó, mely őket lelkesíti s ezért minden „várkapun” ott áll az elferdített latin jelmondat:

„In voluptate ars”.

(A gyönyörben rejlik a művészet.)

Orth János él?

Volt komornyikja eskü alatt vallja.

Távirati tudósítás.

Arad, június 18

E héten irtunk arról, hogy az amerikai Cleveland város Pennsylvania nevű vendéglőjében egy rendkívüli esemény játszódott le. Egy magastermetű férfi lépett be a vendéglőbe és letelepedett két általa nem ismert uriember asztala mellé. Érdektelenül beszélgettek egy darabig, egyszerre azonban az egyik egyén meglepődve kiáltott fel és térdre borult az ujonan jött egyén előtt azzal, hogy:

— Bocsásson meg Fenség, csak most ismertem fel. Ön János Salvator császári és királyi főherceg, akit én mint komornyik szolgáltam Magyarországon.

A fenség azt mondotta, hogy keljen fel, mert Amerikában nem szokás az ilyen ceremónia. Boszankodva távozott el azután vele.

Ujabb érdekes részleteket jelentenek erről a találkozásról. Különös érdekesség ad a dolognak az, hogy Jäger Lajos, a főherceg volt komornyikja közjegyzői okiratot állított ki arról, hogy az említett öreg ur, aki egyik ottani gyárban munkás, valóban János Salvator főherceg. Az érdekes írás így szól:

„Én Jäger Lajos csikágói lakos eskü alatt vallom, hogy 1874-ben részben 1875-ben is János Salvator főherceg szolgálatában állottam, mint komornyik és pedig Temesváron a Béga folyó partján levő főhercegi szálláson. Együtt voltam a császári és királyi fenséggel, különféle megbízásokat teljesítettem a fenségnek, a kinek bizalmasa voltam. Legutóbb 25 évvel ezelőtt láttam Bécsben. 1909. június 1-én Johann Salvator főherceget a Pennsylvania-vendéglőben láttam a Street 132. számú ház alatt, ahol állítólag, mint gépészt ismerik.

Én azonnal megismertem volt uramat, aki nem más, mint János Salvator osztrák-magyar főherceg. A mai találkozó után hosszabb ideig beszélgettünk egymással, amikor a teljes meggyőződés okáért olyan családi titkokat kérdez-

tem tőle, amelyek az én szolgálati időm alatt fordultak elő. Mindenre pontos választ kaptam. Ebből a körülményből minden kétséget kizárólag meggyőződtem, hogy ő az elveszett János Salvator osztrák-magyar főherceg. Jäger Lajos”.

A nyilatkozat közjegyzői záradékkal van ellátva, amelyet Charle C. Owen közjegyző irt alá. Az amerikai lapok azt írják, hogy amennyiben Amerikában a hamis esküt rendkívüli szigorral büntetik, fel lehet tételni, hogy Jäger Lajos igazat állít.

Revolver a vizsgán.

Megakadályozott öngyilkosság.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 18.

A vizsgálatok torturái minden évben megtermik a maguk szenzációit. Ezen nem is lehet csodálkozni. Bármennyire humánus is az iskolákban az oktatás módszere s bármennyire elnézőek, jóindulatúak is a professzorok, a mai tanítási rendszer mellett elkerülhetetlen, hogy egy egy diák kétségbeejtő módon ne igyekezzék megszabadulni a vizsgától vagy a vizsga várható következményeitől.

Tegnap — mint Nagyváradról írják — az ottani felső kereskedelmi iskolában történt olyan incidens, amely könnyen végzetes tragédiává fejlődhetett volna, ha a kifejlődést idejekorán meg nem akadályozzák. Egy exaltált idegzetű fiatal diák ott a vizsgán öngyilkosságot akart elkövetni. Tették véghezvitelében azonban társai meggátolták.

A felső kereskedelmi iskola alsó osztályának volt a vizsgája. Kotzmann János tanár vizsgáztatott a matematikából és kereskedelmi számtanból. Egyik diák, — ismert, előkelő nagyváradai család tagja — felelt. A feladott kérdésekre azonban nem igen tudott helyes választ adni s azt hitte, hogy a nemtudásnak bukás lesz a következménye. Lehangoltan, elesüggeden ment vissza a helyére.

A padban szomszéd diaktársai előtt egyszer csak revolvért vett ki a zsebéből. Már tőltényeket szedett elő s egyet belőlük a revolverbe tett. Ugy látszik azzal a szándékkal jött fel a vizsgára, hogyha a vizsga nem sikerül, öngyilkosságot fog elkövetni. Talán végre is hajta ott a professzor és a diákok szeme láttára sötét tervét, ha idejekorán észre nem veszik. A fiuk azonban meglátták, amint a fegyvert megtölti s nyomban hangos szóval figyelmeztették a tanárt a készülő tragédiára. Kotzmann János természetesen ijedten sietett a diákhoz s kicsavarta kezéből a revolvért.

A vizsgán természetesen óriási izgalom keletkezett. A vizsgát felfüggesztették s a fiut bevitték a tanári szobába. A kérdezősködésre azonban nem adott konkrét választ. Kétségtelen azonban, hogy a revolvért nem játékból vette elő, mert nemcsak tanuló társai, hanem tanárai előtt is többször említette, hogy véget vet az életének. Gyakran kijárt elhunyt édesapja sirjához s a halál gondolatával sűrűn foglalkozott.

Bizonyos tehát, hogy ez a vizsga-jelenet inkább a diák exaltált természetének, mint a vizsga torturájának a következménye. A felső kereskedelmi iskolában pedig éppenséggel olyan modern és humánus alapokon történik a tanítás, hogy a diákoknak itt ok nélkül semmiféle félelmet nem kell kiállani. Mindamellét az ilyen incidensek is — bárminő okra vezethetők is vissza — erős argumentumok arra, hogy a vizsgákat vagy el kell törölni, vagy legalább is radikális reformoknak kell alávetni.

A piac kérdése.

Az elővásárlási tilalom ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 18

Megemlékeztünk arról a mozgalomról, amely a Szabadság-tér és környékén lakó kereskedők, valamint az első kerületi törvényhatósági bizottsági tagok kezdeményezésére indult meg aziránt, hogy a június 1-én életbelépett piaci elővásárlási tilalom visszavonassék, illetve annak végrehajtását fügessék föl. A mozgalom eredményeképp legközelebb nyújtják be a tanácshoz az erre vonatkozó kérelmet, amelynek főbb részei ezek:

Az elővétel korlátozása bizonyos helyeken és bizonyos körülmények között lehet némi hatással a piaci árak alakulásaira s nem tartjuk lehetetlennek, hogy erre példákat lehet fölhozni. Mindenesetre sokkal több része van az árszabályozásban a termelés mennyiségének, a fogyasztás, a kereslet mérvének, szóval azoknak a természetes tényezőknek, amelyek minden áru és minden cikk csereértékét igazgatják.

Aradon azonban az elővételi tilalmat teljesen értéktelenné teszi annak a termelő helynek közeli és rendkívül könnyen hozzáférhető volta, amely az aradi piac tulnyomó részét ellátja s amely a korai zöldség és főzelékfélékben szinte kizárólagos szállítója Aradnak. Ha az elővételt itt bizonyos órán innét megtiltjuk, akkor azt értjük el vele, hogy az elővétel ugyanabban az időben a Maroson túl fog folyni. Nem a termelők jönnek a kofákhoz, hanem a kofák a termelőkhez, a kofák pedig ezt a fáradságukat a közönséggel fizettetik meg s így amellet, hogy a piac forgalma csökken, az áruk drágábbak lesznek, mint azelőtt.

Vannak akik átmenőnek tekintik ezt a kétségtelenül kellemetlen és káros helyzetet. Ezek úgy látják a történeteket, mintha az új aradi zöldségtermelőket sértett hiúság, kényelemszeretet, vagy szervezett agitáció tartja vissza a piactól, amely sokáig nem tarthat, miután az ujaradiak nálunk nélkül nem tudják zöldségeiket eladni s azt esztendőkre nem rakározhatják el. Kétségtelen, hogy az agitáció nem pihen, annál inkább, mert Ujaradnak s egyes vállalkozásoknak érdeke az, hogy a zöldség vásár ott folyjon le. Azonban ez másodrendű és szinte mellékes ok a fejlemények helyes megítélésénél. A valóság és a legfőbb ok az, hogy az ujaradi termelők termékeiket első sorban és legnagyobb részt az élelmiszer kivittel foglalkozóknak az u. n. exportöröknek adják el, akiknek azt haladéktalanul szállítaniok kell. Ha az ujaradi kertgazda át is jön, — az exportör nyole, illetve kilenc óra után nem vehet tőle, mert a zöldséget be kell csomagolnia s annak kilenc órára a vasuti állomáson szállító-képes állapotban kell lennie, különben az oly idővesztéssel juthat rendeltetési helyére, amely azt romlásnak, vagy legalább értékesökkenésnek teszi ki. A termelő pedig nem lehet meg az exportör nélkül, mert ép a hatalmas arányokban kifejlődött kivitel növelte meg az ujaradi korai termelést oly mennyiségre, amelyet a magánfogyasztás maga nem szívhathat fel. Ha tehát az elővásárlás Aradon nyole óráig el van tiltva, akkor az exportörnek át kell mennie a kora reggeli órákban Ujaradra s a termelőnek ott kell maradni, hogy azzal üzletet kössön. Az elővásárlás tehát, változott színtérel, megmaradt s a változás a jelen és múlt között csak annyi, hogy míg azelőtt az ujaradi termelő átjött s esetleg azt a részt, amelyet az exportöröknek és a kofáknak el nem adott, a közönségnek kiesiben eladta, most ettől a piac egészen elesett s a publikum teljesen ki van szolgáltatva annak, aminek letérése az elővásárlási tilalom készült: a kofák egyeduralmának.

Azt pedig, hogy az exportörök, a kereskedők ne vásárolhassanak s hogy a termelő egyedül és közvetlenül a közönséggel álljon összeköttetésben, még erőszakkal se lehet megvalósítani. Ez oly lehetetlen, mintha valamely ország törvényhozása kimondaná, hogy a gyárak kötelesek készítményeiket az egyes magánfeleknek darabszámra eladni; hiszen az iparcikket megdrágítja az, hogy a gyárból a nagykeres-

kedő, majd a kiskereskedő kezén keresztül jutnak a fogyasztóhoz. De maga az exportüzlet nem drágitotta az élelmiszerek árát. A kivitel foglalkozók szaporodása tíz év alatt négyötszörösére emelte a napi piacok forgalmát; szaporította a szomszéd községek termelését s a piacra hozott mennyiségben nemcsak az szaporodott, amit a kivitel foglalt le, hanem az a rész is, amely magánfogyasztásra jutott.

Hozzá kell ehhez vennünk, hogy az új- aradi termelők elmaradása, amelyet az Ujarad községének vezetői napi piac létesítése és egyéb módokon stabilizálni igyekeznek, mind nagyobb veszteséget jelent a piac forgalmától függő, tehát főként a Szabadságtér és annak környékén lakó kereskedőknek. Ez a városrész, amióta a színház épült, szerencsétlen és minden városfejlesztési törvényt kiesüfő elhelyezésével, a főközlekedési vonaltól elvágta, amugy is visszafelődik; igazságos-e, hogy a piac csorbitásával még jobban elsorvasszák, megrontsák ezt a városrészt, amely legrégebb idő óta, a legnagyobb mértékkel járul hozzá a város közterheihez. S ha ezen városrész lakóinak veszteségével a közönség általános helyzete javulna. — Ők nem szegeznék a maguk érdekeit a közérdekkel szemben. De a mikor Ők meg rövidülnek, a közönség pedig csak károsodik, — akkor joggal követelhetik annak eltörlését, ami ezt a helyzetet okozta.

A kérvény egyben azt is kéri, hogy a város a drágaságon a konyhakertészet házi kezelése, illetve olcsóbb bérletek adása által igyekezzék segíteni.

A vasutasok és a szociálisták.

Arculköpi ügyész.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, június 18.

A kereskedelmi miniszter múlt évi december 4-ikén rendeletet adott ki, amelyben az államvasutak alkalmazottainak elbocsátás terhével megtiltotta, hogy a szociáldemokrata-párt tagjai legyenek. Landler Jenő dr. budapesti ügyvéd a következő napon „Törvényen kívüli állapot” címen cikket írt a „Népszavá”-ba és ebben azt bizonyította, hogy a rendelet törvényellenes, mert a vasutasokat politikai jogiak gyakorlásában gátolja meg. A kir. ügyészség izgatás címén inkriminálta a cikket.

Ma volt a tárgyalás, amelynek folyamán a perbeszéd alatt kinos incidens történt. A hallgatóság sorában foglalt helyet Varga József ügyész is, aki helyeslőleg bólintott az ügyész vádbeszédéhez. Mikor ezt meglátta Faragó Dezső, a Magyar Vasutas című lap szerkesztője, indulatosan odalépett az ügyészhez és arcuköpte. Zsitvay elnök nyomban felfüggesztette a tárgyalást. Parancsára az elnöki szobába vezették Faragót, akivel jegyzőkönyvet vettek fel és megindították ellene az eljárást.

A tárgyaláson Zsitvay Leó elnökölt. A vádat Balás Elemér dr. ügyész képviselte, a vádlottat Bródy Ernő dr. védi.

Landler Jenő dr. elmondja az általános kérdésekre, hogy nem érzi magát bűnösnek. A cikket ő írta és vállalja a felelősséget. A „Népszavá”-nak külmunkatársa, honoráriumot azonban nem kap a cikkeiért.

Az elnök: Miért írta meg a cikket?

A vádlott: Közérdekből. A szóbanforgó rendelet ellenkezik a törvényvel s ezért jogi szempontból kritizáltam.

— Ez nem volna baj, de ön egyenesen felhívta a vasutasokat, hogy tagadják meg az engedelmséget. Ez már túllépi a jogos kritika határát!

A bizonyítási eljárás befejezése és a vád, valamint a vádbeszédnek meghallgatása után az esküdtek nem bűnösnek mondták ki Landler drt s ez alapon a bíróság felmentette.

Inzultált rendőrkapitány.

A kanászgyerek regénye.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 18.

Nem mindennapi regényes történet meghatározható befejezése játszódott le Mezőkeresztesen. A történet annál érdekesebb, mert a főszereplője — mint tudósítónk jelenti — husz év előtt Nagyváradon jól ismert szépséges fiatal asszony volt, aki akkor regényes szereplés után tűnt el a városból.

A történet ott kezdődik, hogy körülbelül 22 évvel ezelőtt özvegyen maradt Nagyváradon egy feltűnően szép fiatal asszony, Lisztes Istvánné. A fiatal asszony egy ideig itt élte vidám özvegyisége napjait, de egyszer csak az özvegyi házra rászállt a gölya. A szép asszonynak erőteljes szép kis fia született. Az özvegyiségében meglepett asszonyka fölötte restelte a dolgot. A kis fiut egy öregedő paraszt asszony gondjaira bízta, ő pedig csakhamar elköltözött Nagyváradról.

Tizenhét év előtt Versecen telepedett meg, ahol csakhamar komoly szerencséje akadt. A város egyik legjobb módu vállalkozója, Lantos János feleségül vette. A fiatal asszony boldog kis családi fészek urnője lett. A régi kalandok emlékéből csak elhagyott fiának az emléke maradt s ettől nem volt nyugta, míg be nem vallotta az urának, hogy valahol dajkaságban sinylődik a gyermeke. A jólelkű ember, aki őszintén szerette a feleségét, megbocsájtott a fiatal asszonynak s beleegyezett, hogy a kis fiut hazahozzák.

Lantosné írt is abban az időben Nagyváradra s a rendőrség útján is kerestette az öregasszonyt, akire Nagyváradról való távozásakor a gyermekét bízta, de az asszonynak nyoma veszett. Amint teltek az évek, Lantosné egyre jobban bántotta a lelkiismeret a kis fiu miatt s állandóan nyomoztatta elveszett gyermekét. Hiábavaló volt azonban minden. A kereső levelekre semmi megnyugtató válasz sem érkezett.

Körülbelül tíz év előtt Lantosné elbeszélte az ő történetét Burián József verseci rendőrkapitánynak, aki nagy ambícióval vette kezébe a regényes ügy szálait s tíz éven át állandóan nyomozott a gyermek után. Néhány hónap előtt aztán a kapitány nyomra jutott s csakhamar sikerült megállapítani, hogy az öregasszony, akire 18 év előtt Lantosné a kis fiát bízta, Mezőkeresztesen él. Mikor a rendőrkapitány tudatta Lantosnéval, hogy sikerült a fiát felfedezni s hogy biztos tudomása szerint a gyermek él, az asszony megbízta a kapitányt, hogy bármibe kerül, hozza haza a fiát.

Burián József rendőrkapitány erre maga utazott Mezőkeresztesre, hogy a fiut haza vigye az anyjához.

A rendőrkapitány már előre kinyomozta, hogy a fiu milyen sorsban él. Kiderült, hogy a vén parasztasszony nem sokat törődött a nyakába szakadt gyerekekkel s kilenc éves korában odaadta kondásnak. Kinn a mezőn serdült erőteljes legénynyé a fiu s most már önként katonának akart állani. Szombaton aztán Burián verseci rendőrkapitány megjelent Mezőkeresztesen, hogy a tíz évi kutatás után megtalált gyermeket az édesanyjához vigye. Izgalmas drámai jelenet volt a kis falusi házban, mikor az aranygalléros rendőrkapitány elmondta a legénynek, hogy az édesanyja Versecen jómódu uriasasszony, aki látni akarja, aki hazaviteti és urrá teszi. A kis kondás hitetlenül rázta a fejét:

— Nem lehet a!

Az öreg parasztasszony megerősítette a

rendőrkapitány előadását pontos dátumot mondtott, a mi megegyezik a rendőrkapitány adataival, de a vén parasztasszony kárpótlást követel a fiu felneveléséért s nem akarta engedni a fiut.

— Hiszen most volna egy kis hasznom belőle öreg napjaimra — mondogatta.

A rendőrkapitány megnyugtatta, hogy tisztességesen kárpótolják. Erre aztán a legény is sirva fakadt.

— Vigyenek az én anyámhoz.

A faluban hamar híre futott az esetnek s eleinte irigykedve nézték a sehonnai kondás gyereket, akinek eddig az árva szomorú sorsa jutott. Aztán valósággal fellázadtak a kapitány ellen, akinek karddal kellett a nép haragja ellen védekeznie s úgy verekedte ki magát a fiuval a pályaudvarra. A vasuti állomáson a fiu sirva fakadt. Nehezen tudott a falutól elválni. Ki tudja melyik keresztési lány után osordult ki a könnye, s melyik kis keresztési ház pitvarában siratja most egy lány az ő János vitézét, akit uri módba visznek.

Francia ujságok, francia hirdetések.

*

Párisi levél.

Páris, június 16.

A francia sajtóviszonyok érdekes képét festi ez a levél, melyet lapunk egyik Párisban élő olvasója küldött be hozzánk s amelyet itt adunk teljes szövegében:

Kereskedőknek, gyárosoknak, vállalkozóknak otthon Magyarországon elég könnyű dolguk van: a lapok hirdetési rovatai rendelkezésükre állanak, így elég olcsón és eredménynyel kecsgető módon ajánlhatják áruikat a közönségnek. Franciaországban ez másként van. Itt a lapokhoz hirdetési mellékleteket tilos csatolni, az apróhirdetések ára pedig szinte hihetetlenül magas. Ezért aztán akárhányszor megtörténik, hogy aki állást keres, vagy aki lakást akar kiadni, szóval akinek hirdetni valója van, az nem fordul a napilapokhoz, hanem falragaszokat ragaszt ki, vagy pedig hordárok által a hirdetések ezreit osztatja szét.

A napilapok kiadóhivatalai nem is foglalkoznak a hirdetésekkel, hanem a hirdetési oldalt bérbe adják.

Hogy mennyibe kerülnek a hirdetések, közöljük a „Figaró” árszabályát. Az első oldalon soronként 40 frank, a második vagy harmadikon soronként 25 frank, apró betűkkel (petit) 6 frank, kis, 40 soros cikk a második oldalon 1000 frank.

A cikk alatt a szerkesztőség által fogalmazott közlemények értendők, amelyek a politikai hírek után, vagy pedig valamely más érdekes hírbe foglalva jelennek meg. Pl. X. vagy Y. marquis ekkor és ekkor tartotta esküvőjét. Általános feltűnést keltett a B. urnő gyönyörű, izléses ruhája, amely X. Y. szabóműtermében készült.

Mindez azonban oly drága, hogy csakis nagy vállalkozók vehetik igénybe, vagy pedig gyárosok, akiknek semmi ár sem drága, ha valamely áruja a közönség figyelmét felhívják. Kisebb hirdetések más csinálnak. A Párisban sétálóknak bizonyára feltűnik, hogy a házak mennyre tele vannak ragasztva mindenféle színű, alaku feltűnő, kiabáló, ríktó hirdetésekkel és ha néhány száz lépést gyalog megy, tele lesz a keze mindenféle cédulákkal, amelyek a legképtelenebb árukat, dolgokat ajánlják. Aztán az utcán egymást érik a hirdető kocsik, egész menetek, amelynek fantasztikus ruhába öltözött tagjai óriási csizmákat, üvegeket stb. cipelnek, dalokat énekelnek, amelyekben egyik-másik árut boajánlják. Este aztán a gáz- és villanylámpák

veszik át a szerepet, amelyeknek ragyogó fénye tündéresen bevilágítja az egész várost. Természetesen nem hiányzanak az amerikai ízű fogások sem. Mikor a perzsa sah Párisban járt, egy külvárosi kis korcsmáros százezrivel osztotta szét a hirdetések, hogy a sah és kísérete felkeresték éttermét és 2 frankos terítéket ettek és a legnagyobb elragadtatással nyilatkoztak az ételek jóságáról.

Magyarországon nagyon „mucsa”-nak tartjuk azt a módot, ha az újságok az előfizetőknek különféle ajándékokkal kedveskednek. A francia újságoknál ez rendes szokás. Így a Petit Parisien a múlt évben olvasói közt 10.000 jutalmat sorsolt ki körülbelül 250.000 frank értékben. Minden újságon volt egy szelvény, amely a sorsjátékra jogosított. A Matin 25.000 korona készpénzt ígért azon olvasójának, aki a lapban folyó regényben megjelölt helyen elrejtett ezüsttáblácskát megtalálja. A Journal szerencsehozókat küld szét a városban, akik azoknak, akik magukat igazolják, hogy a lap olvasói és felismerik a lap megbízott embereit: — 500 frankot adnak. Hogy pedig a közönség tudja, hol keresse ezeket az embereket, a lapban közlik napiprogramjukat, hogy hol fognak sétálni, ebédelni, szórakozni.

Ilyen fogásoknak köszönhetik a francia újságok a nagy példányszámot, amelyben megjelennek.

A legtöbb francia újságot nem hivatásos újságírók, hanem üzletemberek, vállalkozók vezetik. Már most véleményüket akként változtatják, amint épen anyagi érdekük megkívánja. Ismeretes például, hogy a „Figaro” a Dreyfus-pör tartalma alatt ötször változtatta pártállását. Az egyes pártok, de különösen a nacionalista és klerikálisok bőkezűen támogatják sajtójukat. Francia lapoknak a színházakból is elég szép jövedelmük van. A színházi rovatba szánt közleményeket, sőt legtöbbször új darabok kritikáját is a színházi irodák csinálják meg és aztán elküldik a lapoknak, amelyeknek aztán soronként fizetnek a közlésért. Csak a „Temps” és a „Journal des Debats” közölnek komoly bírálatokat a képzőművészetről. Egyszerű kiállításokról már lelkiismeretesebb közlemények jelennek meg, de néhány sort mindig fentartanak: hátha valamelyik szobrász, vagy festő öndicséretet akar — természetesen kellően megfizetve — elhelyezni. A legelterjedtebb és legolvasottabb lapok a következők: „Patrie” (110.000 példány), a „Petit Journal”, amelynek alapítója és tulajdonosa, Marinoni, mikor meghalt 45 millió frankot hagyott hátra. A lap a Dreyfus-ügy előtt naponként 1.200.000 példányban jelent meg: a per alatt azonban — folyton változó magatartása miatt — leszállt 720.000 példányra, ami még mindig elég tekintélyes szám. A „Matin” (480.000), a „Journal” (750.000), a „Journal des Debats”, amely 1631. évben alapított és így a legrégebb francia újság. A „Libre Parole” (66.000), a „Temps” 35.000, a „L’Echo de Paris” 105.000, a „Le Radikal” 48.000, a „La Lanterne” (szociálisták lapja), 42.000 példányban jelennek meg. A „Figaro”, a „Gil Blas” alig jelennek meg 18—20.000 példányban, inkább könnyed, szellemes novelláik, karcolataik, mint politikai cikkeik miatt a külföldön nagyon kedvelik. Nagyon elterjedt lapok a „L’Auto” (70.000), „Le Velo” (35.000), „Le Monde Sportif” című sportlapok. Ezeket a példányszámokat még túlhaladják a francia élelapok közül a „Vie Parisienne”, a „Journal Amusant”, a képes heti lapok közt az „Illustration”. A Párisban minden nap megjelenő újságok száma a 70-et megközelíti. A legtöbb — 1.500.000 — példányban a „Le Petit Parisien” című napilap jelenik meg.

A polgármesterek Budapesten

★

Ujságok állandó rovatja,
S a vidék tudja, mit jelent,
A népnek, amely hirül adja:
A polgármester Pestre ment;
A polgárnagy miniszterekkel
Az érdekünkben fog kezét,
S a polgárnagy végül ma reggel
Fáradtan haza érkezett.
És álmosan, törődött testtel
Kíváncsiak kedvét kitölti,
S elmondja azt a polgármester,
Hogy mennyi mindent eszközölt ki.

Ide futott, amoda lótot,
A lánchid és a tó között,
Leadott biztos öt kilót ott
Mig minden ügygyel rendbe jött.
Allamtitkárok, bank-vezérek
És referens tanácsosok:
Ha nem tudná, hogy mennyit ér meg
Azt mondaná: sok, ami sok.
De ilyen munkát sohse restel
S ezt tudja róla mind a földi;
Mióta ő a polgármester,
Lám, mennyi mindent eszközölt ki!

És így lesz minden metropolisz,
Szegedtől Alsó-Balmazig.
A siker — bárki bármit szól is, —
Ez: a polgárnagy utazik.
Utazzék Pestre minden héten,
Járjon be minden zeg-zugot
S otthon értékesitse szépen
Mit szerzett, s mit megtudott.
„A nagy művésznőt is keresd fel,
„S hogy vizsátérne, azt pöröld ki...“
Az a legjobb polgármester,
A ki legtöbbet eszközölt ki.”

Egy kicsi nőtől, Budapestről,
Egy pezsgős anizkot kapok,
„Üdvözlöt a szép Zsardin kertből.”
„Be rosszak — írja, — a lapok!
A polgárnagyok pesti utját
Be hézagosan írja mind,
Kiszervekzni ép azt nem tudják
A mi a legfőbb rendszerint.
Én megirhatnám neked, mester,
Egy épp itt a babosát tölti,
Ha tudnád, hogy a polgármester
E percbe, hogy mit eszközölt ki!”

Fröccs.

TANÜGY.

(—) Rajzkiállítás. Érdekes kiállítás lesz lát-
ható vasárnap a fa- és fémipariskolában. A nő-
vendékek rajzai tekinthetők meg díjtalanul
reggel 9 órától este 6-ig.

(—) Kisdudóvadász szaporítása. Még az áprilisban tartott törvényhatósági bizottsági köz-
gyűlés állapította meg, hogy a városi óvodák
száma elégtelen, s arra kéri a minisztert, hogy
vegye át azokat és egyszerűsített állítson fel
ujakat. A vallás- és közoktatásügyi miniszter
elfogadta a törvényhatósági bizottságnak fel-
terjesztését és Arad város közönségével való
megállapodás céljából a miniszter képviseletében
dr. Kaeskovich Mihály miniszteri tanácsos
holnap Aradra érkezik. A részletek megbeszélése
véget június hó 19-én délután 5 órakor a

városháza tanácstermében ülés lesz, melyre a
polgármester több törvényhatósági bizottsági ta-
got meghívott.

A feleséggyilkos földbirtokos.

A vizsgálóbíró előtt.

Távirati tudósítás.

Arad, június 18

A lövőpetrii gyilkosság ügyében a mai
nap sem hozta meg a várt fordulatot. Róth
még mindig erősen tagad, folytonosan ártatlan-
ságát hangoztatja és főleg házi orvosának vé-
leményére hivatkozik, aki szerint feleségét sziv-
szélhűdés ölte meg. A bíróság, dacára annak,
hogy Róth erős tagadásban van, a kihallgatá-
sokat abban az irányban folytatja, hogy a pá-
ratlan brutalitással elkövetett gyilkosságot csak
a nő férje követhette el, akit a gyilkosságnak
elkövetésében anyagi érdekek vezettek.

A hurok mindjobban szorul Róth nyaka
körüli, mert a mai nap folyamán kihallgatott
Dávid Hermina, Róth ispánjának leánya is na-
gyon terheltlen vallott Róth ellen. A szenzációs
gyilkosság ügyében ma a következőket jelentik:

Kunfalvi szatmári vizsgálóbíró többször
kihallgatta Róthot, aki tagad és tiltakozik a
gyanusítás ellen is. Kihallgatta a vizsgálóbíró
Róthnak új szakácsnőjét: Dávid Herminát is,
aki házába csak felesége elhunyt után jött. A
cselédleány kellemetlen és nagyon súlyos lelep-
lezéseket mondott Róthról, hogy miként fenye-
gette a cselédeket az esetre, hogy ha pleikáz-
nának arról, ami a házban történt.

Megfenyegette Dávid Herminát, hogy el-
csapja az édes apját a szolgálatából, ha vala-
mit fecseg. A vallomásokból kitűnt az is, hogy
Róth a legnagyobb ünnepeken sem járt tem-
plomba, csak ama napon ment el, amikor a
mérgezés történt.

A cselédleányok azt mondták, hogy Róth
Albert március 13-án lefüggönyözte a hálószoba
ablakait s odavitte feleségéhez az állítólag ri-
cinust tartalmazó üveget, aztán kiittatta az asz-
szonnyal. A cselédleányok hallották, amikor a
szerencsétlen fiatal asszony ezt kiáltotta:

— Ez nem is orvosság, hanem mérge!
Osszeégeti a gyomromat!

Róth ekkor kiszaladt a szobából s meg-
parancsolta a cselédleányoknak, hogy ne mer-
jenek bemenni. A két leány hallotta, amikor
később Róthné ezt kiabálta: *Jaj, meghalok!*
Ekkor elszaladtak gazdájukért, de mire Róth
hazament, felesége már meghalt. Bájka Borea
észrevette az éjjeli szekrényen a mérget tartal-
mazó üveget s ezt mondta:

— Nagyságos ur, hiszen a nagyságos asz-
szonynak nem ricinust, hanem korbolt tetszett
adni.

Róth elkapta a leány kezéből az üveget
s jól leszidta. Dávid Hermina, a ki csak az
asszony halála után lépett Róth szolgálatába,
kijelentette a vizsgálóbírónak, hogy a cseléd-
leányok asszonyuk halálának ezt az előadását
több ízben is megismételték előtte a kony-
hában.

A család különben a vizsgálóbírónak ama
végzése ellen, hogy a biztosítási végrehajtást
Róthnak vagyonára csak huszezer korona ere-
jéig rendelte el, felfolyamodással élt.

Érdekes fordulata ma a bűnügynek az is,
hogy a vizsgálóbíró Bojka Borea és Kozma
Julesa cselédeket, akiket bűnpalástalással vá-
doltak, szabadlábra helyezte, mert tagadásuk-
kal szemben elegendő terhelt bizonyítékot nem
sikerült ellenük beszerezni.

Róth a vizsgálóbíró előtt ma *Fried Lajos* dr. szatmári ügyvéd országgyűlési képviselőt bizta meg védelmével.

HIREK.

A császártalálkozás.

— *Támadás egy angol hajó ellen.* —

Távirati tudósítás.

Arad, június 18.

Az orosz cár és német császárnak a finn vizeken való találkozásáról ma ezek a táviratok érkeztek:

Revalból táviratozzák:

A tegnapi esti ebéd ismét a Standard fedélzetén folyt le. Az ebéd folyamán Miklós cár a következő pohárköszöntőt mondta:

— Boldog vagyok, hogy Felsőgedet körünkben üdvözölhetem és Felsőgedet fogadhatom viszonzáskép a vendégszeretetért, a melyben két év előtt Svinemündében részültem és a mely legbecsesebb emlékeim közé tartozik. Megragadom ezt a szerencsés alkalmat, hogy biztosítsam felsőgedet azon őszinte és változatlan óhajomról, hogy a szívélyes barátság és kölcsönös bizalom alapján álló hagyományos viszony fennmaradjon, a mely a mi két házunkat mindig összekötötte és melyet nem pusztán, mint a mi két országunk közti jó viszonynak zálogát, hanem mint az általános békének zálogát kívánék ápolni. Emelem poharamat és tiszta szívemből Felsőgednek egészségére és szerencséjére, ő felsőgednek a császárnénak egészségére, a császári családnak javára és a német biredalomnak a boldogulására üritem.

Vilmos császár így válaszolt:

— Azon szeretetreméltó szavak, amelyeket Felsőged az imént hozzám intézett, nagyon meghatottak engem. Köszönetemet fejezem ki ezért Felsőgednek, egyúttal hálámnak bátorokod kifejezést adni, hogy Felsőged és ő felsőged a császárné a Standard yachton engem oly szívélyesen fogadtak. Ép úgy, mint Felsőged, örömmel látom e fogadásban azon szoros és őszinte barátság értékes igazolását, mely személyeinket és uralkodóházainkat egybefűzi. Újabb biztosítékát is látom ebben azon hagyományos szívélyes baráti viszonynak és bizalomnak, amely országaink kölcsönösen sokoldalú és teljesen békés érdekeinek megfelelően kormányaink közt fennáll. Felsőged, a császárné ő felsőged, valamint az egész császári család egészségére és az orosz birodalom jólétére üritem poharamat, hogy a Felsőged bölcsesége által kijelölt uton szerencsés és boldog legyen.

Revalból táviratozzák: A tegnapi császártalálkozás előtt egy kellemetlen incidens történt. Egy angol teherszállító hajóra az orosz hajókról éles töltéssel rálöttek. Egy matróz veszedelmesen megsebesült. Maguk az angolok sajnálatos félreértésnek tudják be a támadás okát, amennyiben az oroszok a björköi találkozás megzavarásától féltek. Az angol hajó egyébként tovább folytatta útját.

Párisból táviratozzák: Miklós cár és Fallières köztársasági elnök a Leon Gambetta nevű hajón fog találkozni.

Rómából táviratozzák: Az orosz cári pár október havában utazik Olaszországba. Négy napig lesznek Rómában s onnan Nápolyba utaznak. Bejárják Sziciliát is.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 19-én az időjárás: változékony, enyhe, elvélve csapadék.

— **Szentkereszthy Zsigmond báró táblaelnök Aradon.** Ma délután Aradra érkezett **Szentkereszthy Zsigmond báró**, a nagyváradai tábla elnöke **Gálbori József dr.** titkára kíséretében. Ezuttal az Aradmegye területén levő járásbíróságokat vizsgálja felül. Holnap reggel indul körutjára **Fábián Lajos dr.** törvényszéki elnök társaságában. Nagyhalmágy és Buttyin kerülnek sorra. Ma este az aradi törvényszék és járásbíróság birói és jegyzői kara társas vacsorát rendezett a táblaelnök tiszteletére a **Pannonia** szálloda éttermében. Ott beszélgetés közben elmondta, hogy néhány napon belül leérkezik az igazságügyminiszteriumból az a pályázati hirdetés, melylyel a törvényszék birói karának szaporítására szánt birói állást kreálják.

— **A karánsebesi püspökválasztás.** A Telegraful Roman, a nagyszabeni érsekség hivatalos lapja mai számában a lap élén feltűnő betűkkel közli, hogy Metianu metropolita a karánsebesi püspökválasztás napját a görög keletiek Péter Pál napjára, vagyis július tizenkettedikére tűzte ki. A hivatalos kommuniké hozzáteszi, hogy a metropolita nagy korára való tekintettel nem utazhatik el Karánsebesre és ez okból a választás vezetésével Muszta Filáret arkimandritát bizta meg. Karánsebesről jelentik a Keleti Értesítőnek, hogy a pártok a megválasztandó püspök személyét illetőleg teljes megegyezésre jutottak. Ugy a Burdiapártiak, mint a kisebbségben levő nacionalisták, Olariu dr. arkimandritára fognak szavazni, akit ilyen módon egyhangulag fognak megválasztani. Olariu ellen a kormánynak sincs kifogása és így a királyi megerősítés részére biztosítva van.

— **A váci választás.** Vácról táviratozzák: Ma volt itt a pótválasztás Miltényi Aurél vaskereskedő és Preszly Elemér dr. ügyvéd függetlenségi jelöltek közt. A választás délután fél öt órakor ért véget. Preszly Elemér drt több, mint 900 szavazattöbbséggel képviselővé választották.

— **Kossuth Lajos ereklyéi.** Megírtuk, hogy Bassó dr., ki Kossuthnak háziórosa volt, Székely Salamon tanár utján három nagybecsű ereklyét küldött a Kölcsey-egyesületnek. Az egyik ereklye Kossuth botja, melyet Amerika polgáraitól kapott. A másik Kossuthnak lovagló pálcája, melyet a nagy bujdosó utjában mindenütt magával hordott. A harmadik Kossuthnak egy fekete bársonyból készült házi-sapkája. A Kölcsey-egyesület választmányja ma tartott ülésén nagy örömmel vette ezt tudomásul és intézkedett, hogy az Ereklyemuzeumban kegyeletesen elhelyezzék a nagy időket látott tárgyakat.

— **Abdul Hamid mint alperes.** Szalonikiből táviratozzák: Egy francia cég kártérítési pört indított Abdul Hamid ellen a bíróság előtt. A törvényszék július 8-ára tűzte ki a tárgyalást, amelyre Abdul Hamidot azzala meghagyással idézte meg, hogy a tárgyaláson vagy személyesen jelenjen meg, vagy törvényes meghatalmazottal képviseltesse magát. Az idézést így címezték: Abdul Hamid trónjától megfosztott szultánnak, lakik saját villájában Szalonikiben.

— **Caruso birtokgondnoka öngyilkos.** Rómából táviratozzák: Kadzioló Pietró, Caruso operaeúkes birtokgondnoka ma öngyilkos lett, mert arról értesült, hogy gazdája elveszítette hangját.

— **Előadások a vesztőhelyért.** Bár a nagyváradai szintársulat hazafias célra rendezett előadásai olyan művészi eseményeket nyújtottak Arad közönségének, amelyekhez fogható egy város sem tud felmutatni, az anyagi eredmény, sajnos, nem áll arányban az erkölcsi sikerrel. Ennek oka főleg abban keresendő, hogy a keeskeméti szintársulat előadása, amely pedig a legfínnyásabb igényeket is kielégítette nagyon csekély közönség előtt folyt le, noha nemcsak a hazafias cél, hanem a kitűnő előadás is zsufoolt házat érdemelt volna. Am egyrészt az időjárás, másrészt az a körülmény, hogy a pünkösdi ünnepek előtt sokan elutaztak Aradról, magyarázatot nyújt a közönség távolmaradásához és így érthető az előadás csekély eredménye is. A nagyváradai szintársulat pompás előadása már jóval nagyobb közönséget vonzott, de a közönség száma a Tatárjárás előadásánál is alul maradt a rendező bizottság reményén. Az erkély, a karzat és az állóhelyek ugyanis csak részben teltek meg és így körülbelül 400 korona értékű jegy nem kelt el. Hozzájárultak ezekhez a sajnos körülményekhez a tetemes kiadások is, amelyek olyképen befolyásolták a végső eredményt, hogy mindössze 90 korona 42 fillér jut a két előadásból a vesztőhely megváltásainak céljaira. A részletes elszámolást ezzel az összeggel együtt holnap adja át a bizottság Varjassy Lajos polgármesternek. Itt említtük meg, hogy a vesztőhely alap javára rendezett kabaré-előadás, amelyet Nagy Endre Schwartz Zsigmondnak, Panker Viktornak és társaiknak felkérésére tartott meg, — sajnos — nemcsak hogy nem járt egy fillér anyagi eredménnyel sem, hanem deficittel végződött. A kiadás ugyanis 298 koronával volt több, mint a bevétel és így ebből az előadásból nem jut semmi a vesztőhelyalapnak. Szerencse még, hogy a deficitet Nagy Endre fedezi.

— **Új műépítész.** Rácz Emil, Reusz Mór aradi nagykereskedő fia, tegnap tette le sikerrel a budapesti kir. József-műegyetemen a műépítészeti vizsgát.

— **Sáskairtás.** Szolnokról táviratozzák: Nagykürü község határát roppant nagy rajokban marokkói sáska lepte el és rettenetes pusztítást okoz. A kormány 180 irtógépet küldött külön vonaton.

— **Francia likörök legbiztosabb készítésére,** — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 171

TARKASÁGOK.

(Az eső.) Ilyenkor, nyári időben, igen kellemetlen dolga van az Uristennek odafönt a mennyországban. A nyári vendéglősök hőségért, szárazságért esengenek és a borus napokon elkeseredett arccal néznek az ég felé.

— Istenem, Istenem, — rimánkodnak, — mikor lesz már jó idő? Hát már egyáltalában nem sűt a nap ezen a nyáron?

A színházdirektorok arca azonban fordított arányban derül ki az éggől. Ha borus az idő, akkor ragyog az arcuk, ellenben ha vidáman ragyog a napsugár, akkor sötéten elborul a tekintetük és szemrehányó hangon fordulnak az Ur felé:

— Istenem, Istenem, — mondogatják, — miért rontod az üzletünket?

Szegény Uristennek ilyenformán nagyon nehéz a dolga. Nyáron mindig haragszik rá valaki. Jó időben a színházigazgatók, rossz időben a nyári vendéglősök.

Es ebbe az örökké elégedetlen csoportba az idén beállt Heltai Jenő is, a kitűnő író. Neki is van oka haragudni a mennybéli intéző körökre, ha jó idő van. Heltai Jenő tudniillik darabot írt a Vígsházának, amelyet mostanában játszanak és ilyenformán őt is közelről érdekli az időjárás. Borus, esős, szeles időben ugyanis többen járnak

színházba és ilyenkor természetesen nagyobb a színházi osztalék.

A darabjának, az „Édes teher“-nek az eddigi előadásain rossz volt a színházi időjárás: állandóan meleg volt és derüsen táncoltak a napsugarak. Heltai Jenő nagyban elégedetlenkedett:

— Én nem értem, — mondta *Faludi Gábor*-nak, a Vígyszínház igazgatójának, — maguk is mindig a meleg napokra tüzik ki a darabomat. Igazán, rendelhetnének nekem egyszer egy kis esőt, szelet, vagy borot.

— Rendben van, János öcsém, — mondta *Faludi Gábor*. Péntekre esőt rendeltem az „Édes teher“ számára.

— Heltai Jenő gunyosan nevetett. Hétfőn azonban ragyogó arccal jelent meg a színháznál. Nagyszerű, kitünő, gyönyörű, rossz idő volt.

— Hol az igazgató ur? — kérdezte a boldog szerző. Gratulálni akarok neki kitünő időjárás tehetségéhez.

— Az igazgató ur nincs itt, — válaszolta a pénztáros, de itthagytott egy levelet Heltai ur számára. Tessék.

Heltai kibontotta a levelet. Ez volt benne:

„Kedves János öcsém! Ha én valamit ígerek, hát azt teljesítem is. Én esőt ígértem magának, hát eső is lesz. Elutazom Siófokra a leányom családjához. Már pedig, *valahányszor én Siófokra utazom, mindig esik az eső.* Üdvözl: Faludi.“

Ezért esett az eső pénteken.

(A *buzgó fuvolás.*) *Beöthy László* ezen a héten új fuvolást szerződtetett a zenekarba. Beszantotta, hogy a szezon végén ilyenekkel kell bibelődnie, de a régi megbetegedett a fuvolás úgy kell a zenekarba, mint kenyér az asztalon. Az új tag nem valami nagy talentum volt, sőt még kis talentumnak sem lehet mondani. A karmester mégis megtartotta szorgalma miatt, csak arra kérte, hogy gondosan lejátsza azt, amit maga előtt lát. Hogy milyen híven követte a fiatal muzsikusz ezt az utasítást, arról az alábbi humoros eset tanuskodik. A *Jánoska* egyik legutóbbi előadásán történt. Egyszerre hihetetlenül disszonáns hang szólt bele, éppen a fuvola irányából, a zenekar együttesébe.

— Az istenért, mit csinált maga — kiáltott rá a karmester a fuvolásra a felvonás után — az istenért mit játszik maga?

— Hát azt ami előttem van — mondja rémülten a zenész.

— Ugyan miket beszél, adja ide a kótát.

A következő pillanatban nagy kacagásba tört ki *Marthon Géza*, a karmester:

— Hát nem látja — mondta fuldokolva a nevetéstől — hogy ez a pont nem hangjegy, hanem egy *agyonnyomott légy* s rámutatott a zavaró pontocskára.

A szegény ifju, aki rövidlátó is volt, mentegőzött:

— Hiszen nekem is különösnek tűnt a dolog, de hát le kellett játszanom, mert ott volt a harmadik sorban.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Aradi heti gabonavásár.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, június 8.

A rendellenes időjárás ismét katasztrófával fenyegeti az ideai termést.

Június közepén is túl vagyunk és az idő olyan, mint ősz idején szokott lenni.

A gabonaüzlet irányzata persze újból szilárd lett.

A mai piacon elkelt:

300 mm. buza	15:00—15:40
300 mm. tengeri	7:30—7:40
Rozs	9:90—00:00
Zab	8:40—0:00
Árpa	8:20—0:00

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, június 18.

Amerika $\frac{1}{4}$ -el magasabb. Kínálat gyenge, vételkedv hiányzik, üzlettelen.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Tengeri 1909. júliusra	7.71—7.72	7.74—7.75
Tengeri 1910. májusra	7.11—7.12	7.10—7.11
Buza 1909. októberre	13.62—13.63	13.58—13.59
Buza 1910. áprilisra	13.92—13.93	13.88—13.89

Rozs októberre ... 10.24—10.29 10.20—10.21
Zab októberre ... 7.92—7.93 7.87—7.88

Zárul 5 órakor.

Utótőzsde üzlettelen.

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Június 18. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérip; közép páronként 400—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérip; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 145—146 fillérig; fiatal közép páronként 240—280 kilogrammig terjedő súlyban 145—146 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 146—148 fillérig.

Sertéslelészám: június hó 15. napján volt készlet 274:9 darab, június 18. napján felfeltartott 291 darab, június 16. napján elszállított 152 darab, június 17. napjára maradt készletben: 27,618 darab.

A hírtőzsde üzemeltetése irányzata csekély forgalom.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró *Simonyi-utca* 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909 június 19-én, szombat:

1. Kaleidoszkop. Színes látványosság. — 2. Dráma a hóban. Dráma. — 3. Vallásos körmenet Moszkvában. Természet után. — 4. A kis Verne. Mulatságos. — 5. A román királyi család életéből. Látványosság. — 6. Eredeti szekéreny. Bohózat. — 7. A rezervista mint levélhordó. Bohózat. — 8. Mindennapi történet. Elettép.

9. Egy jó ebéd után.

Bohózat. Irta: Lafargue. Párl-i művészek előadásában.

Előadások délután 6, fél 8, és 9 órakor.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.*

Szivarka hüvelyek nagy választékban.

Fehérnemű Osztály.

Varrás nélküli alsó lepedő, bőr erős, hófehér, darabja 1 frt. 40.

Maradék mosott madapolan chiffon, minden célra alkalmas, métere 32 krajcár, e minőség reádes forgalmi ára 40 krajcár.

Maradék pamut vászon, kiváló finom minőségűek, 32 krajcár, legvékonyabb 34 krajcár, ezek forgalmi ára 40 és 45 krajcár. E maradékok 2 métertől 8 méterig kaphatók.

Ujabbán érkezett nagy szállitmány tiszta cérna vásznakból. Már közismert prima minőség, erős szálú 65 krajcár, vékony 70—75 krajcár. Egész finom Irlandi zsebkendőkre és finom kézimunkára.

271

Ujszövésű kelmék

mint cachemir, cotlen, ottoman teljesen új színek uralják a divatot.

Közel 100 új vég kelme érkezett.

Princesse rukákra alkalmas anyagok. Angol vásznak egyszínel és bordúrral. Mosó és gyapju delainek pompás mintázattal.

Rosenblüh H. és Társa
Szabadság-tér.

Különleges olcsó cikkek.

Moire alsó szoknya minden színben darabja 4 frt. 50.

Herweth mieder legújabb facon darabja 3 frt. 50.

Nagy parthie vétel női és férfi zsebkendőben.

Csoda olcsó árak!

Tiszta selyem Tafft alsószoknya minden színben darabja 5 frt. 80.

Egyes abroszok, szalvéták rendkívül olcsón.

Kész női fehérnemű, chiffon és vászonnál csekély porfoltokkal a kirakathól rendkívül olcsón kaphatók.

**Mindenkinek! — de különösen háza-
!! sulandók becses figyelmébe !!**

Raktárom tulzsufoltsága miatt az összes — raktáron lévő gyönyörűen és szolidan készített ékszereimet, briliáns, diszezüst — I-ső rangu Genfi arany, ezüst és acél zsebóráimat, valamint sok száz más itt fel nem sorolható tárgyait

beszerzési áron árusítom ki!

Kérem meggyőződni!

Tisztelettel

2426

Weinberger Ferenc

Arad, Andrassy-tér 20. szám.

(Fischer Eliz-palota.)

Julius I-én

életbe lép az új börtörvény!

Bornyilvántartási

könyvek

üzetek és nyomtatványok jutányos árban kaphatók

Pichler Sándor

papiros, írószer és üzleti könyv raktárában

Arad, Szabadság-tér 1.

Telefon 308. sz. 847

Egy a földadó kataszterben jártas egyén f. évi július hó 1-sejétől alulírott község-nél 3 havi időtartamra alkalmazást nyerhet; fizetés utólagos havi részletekben 120 korona.

2410

Világos, 1909. június hó 15.

STÉGER VENDEL,
közs. jegyző.

Dr. Fényes József lugosi ügyvéd

irodájában egy a magyar és német — esetleg román — nyelvekben teljesen jártas, joggyakorlattal már bíró

ügyvédjelölt

1909. évi augusztus 1-től kezdődőleg

alkalmazást talál.

Javasalmazás megállapodás szerint.

2420

Scheibel Vilmos

vizvezeték és csatornázás berendező

Telefon
124. szám.

Aradon, Szabadság-tér 10.

Telefon
124. szám.

**Fürdőberendezések, árnyékszékék,
mosdók, kiöntők, szivattyus kutak és
légszeszkályha felszerelések,**

ugyszintén mindezek
szakszerű javítása.

Raktár mindennemű kőanyag, öntöttvas, ónozott, ólom és óncsövekben.

Egyedüli el-
árusítás Arad
és vidékére.

„DIABOLIT OLAJ”

Egyedüli el-
árusítás Arad
és vidékére.

szagtalanító felkenés minden fertőző helyre

u. m. closettek, pissoirok és csatornák részére. Kiválóan fontos iskolák, hivatalos helyiségek, kórházak, kávéházak és nyilvános pissoirok részére

Megtakarítja a drága vízöblítést, mely amugy sem fertőtleníti.

2421

Figyelem!

Hol lehet jól, olcsón izletes kóser ételeket élvezni?

1898

Egyedül s kizárólag csak

Hunyadi-utca 1. szám alatt,

hol minden időben friss és jó ételek és italok állnak a nagyközönség rendelkezésére. — Ugyanott méltányos áron minden időre abbonement házhoz és házon kívülre elfogadtatnak.

Kristály tisztaság!

Zóna reggeli 20 fillér.
Figyelmes kiszolgálás!

Szives pártfogásért esedezik **Immerdauer Lipót**, vendéglő tulajdonos.

APRO HIRDETÉSEK.

Eladó elköltözés miatt

Kiss Ernő-utca 6/a. szám alatt 4 éves modern magánház 5 szobával. Minden komfort, nyárikonyha, kerti ház stb. 424 □-ól telken, parkozott udvar, szőlő és gyümölcsös kert. Közvetítők kizárva. Értekezhetni ugyanott. 2422

Fűszerkereskedő

32 éves, szép irással, jó megjelenéssel, 2000—3000 korona óvadékkal bizalmi állást keres. Leveléket „bizalmas” jelígre kér a kiadóba. 2425

Jó, izletes magyar koszt

megfelelően kapható Török Ignác utca 7. sz. alatt. 2424

Eladó!

Építési anyag: u. m. fa 12 mtr. hosszú, deszkák, vasablakok, utcai fa álló kerítés, jutányos árban eladók az aradi Waggonyár műhelyeinek bontásából. Az anyag tekintve hosszú méreteire, igen alkalmas gazdasági építkezésekhez. Bővebbet a helyszínen. 2334

Megjelentek

és Ingusz I. és Fia cég **Modern kölcsöntárában** kaphatók: Szomaházy: Százhusz éves asszony, Méltóságos asszony levéljegyei, A gyergyóvári hadjárat és az e heti szépirodalmi újdonságok. A fenti műveket ötszöri kiolvasás után félárért eladjuk. 2408

Jrodai gyakornokul

vagy tisztviselőül keresünk egy megfelelő képességű és jó irással bíró férfit vagy leányt. Vojtek és Weisz. 2409

Sürgősen eladó magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert. Tökölly Imre-utca (Halász-utca) 45 sz. 2418

Újdonságok kölcsönzésre!

Lux: A una corda, Lovik: Ván dormadár, Szikra: Hét szilvafa, Gárdonyi: Erősebb a halálnál, Szomaházy: Kaposi Mártha, Gyergyóvári hadjárat, 120 éves asszony, Siklósi Loew, Fodor: Napoleon, Herczeg: Szerelmesek, kölcsönzésre kaphatók Kerpel Izsó kölcsönkönyvtárában Aradon. 262

Fényképezési cikkek.

Bármily gyártmányu fényképező gépeket előnyös részletfizetésre. Fényképezési lencsék bármely minőségben, s az összes fényképezési kellékek és újdonságok rendkívüli előnyárban. Bloch H. papírkereskedése és könyvnyomdája. Fényképezési cikkek gyári raktára. Telefon 126. sz. 600 oldalas árjegyzék kívánatra ingyen. Vidéki rendelésekhez részletes használati utasítás és újdonságok ismertetése lesz mellékelve. 1215

Ha fáradt, ha izzad

a keze, ha izzad a lába, úgy csak

SICCOGENT

használjon. Az izzadtság következtében fellépő kellemetlen büzt megszünteti, a járást megkönnyíti.

Egy doboz 30 fillér.

Vegytani laboratórium:

Detsinyi Frigyes

Budapest, V. Marokkói-utca 2. sz.
Aradon: Vojtek és Weisz drogeriájában kapható. 5834

Eugelhardt-féle

Chassalla Sandalok

hölgyek, urak és gyermekek

reszere 2095

tennis cipők

kizárólagosan

Weinberger János cipő áruházában kaphatók.

Helical-Premier

kerékpárok elpusztíthatatlanok, elegánsak és olcsók.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Egyedüli elárúsító:

PREMIERWERKE, EGER 1/B.

Vas- és rézbutor, sodronyágybetét gyár.

Ajánljuk a n. é. közönségnek saját gyártmányunkat,

vas- és rézbutorokban,

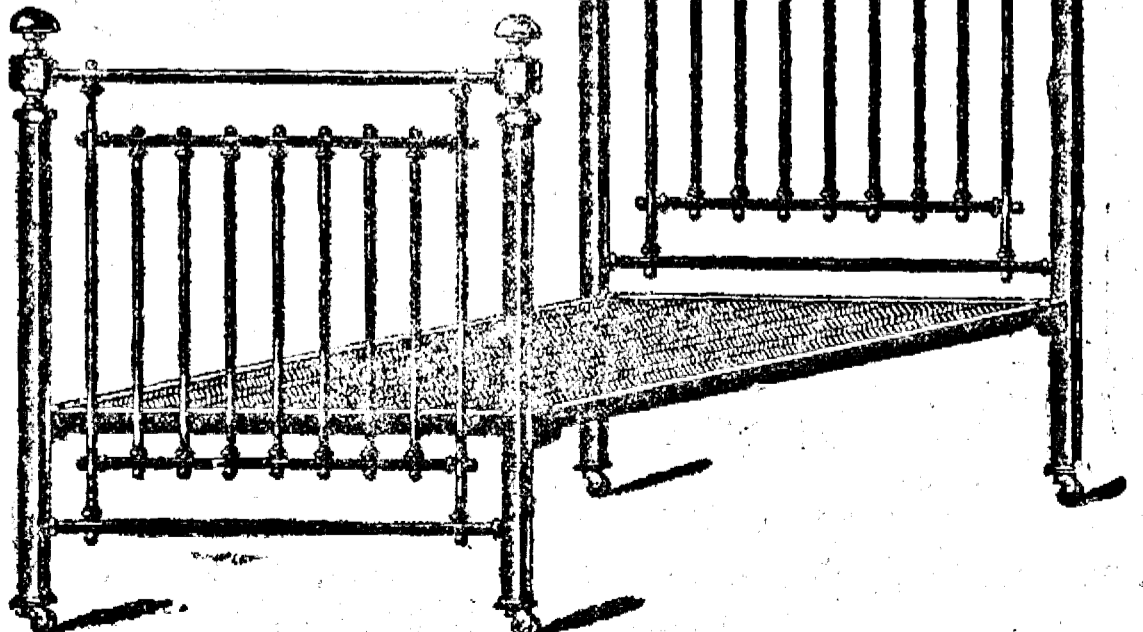
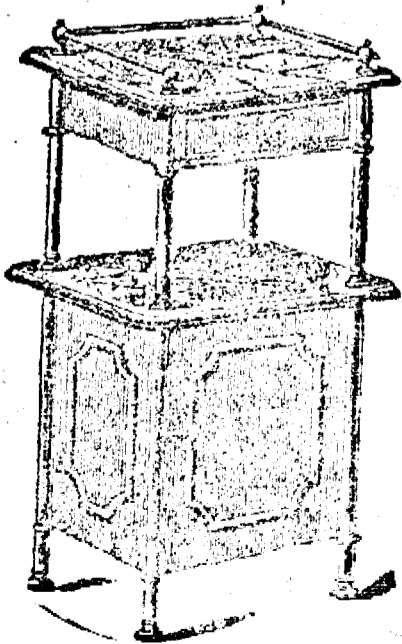
a legjobb kivitelben. 301

Elvállalunk mindennemű javításokat és vasbutor festéseket.

Raktár- és gyárhelyiség: Aulich Lajos-utca 14. sz.

Telefon 428. szám

== Arjegyzéket kívánatra díj- és bérmentesen küldünk. ==

sodronyágybetétek

vas- és fakerettel, minden méretben, a legerősebb kivitelben kaphatók.

Szives megrendeléseket kér

tisztelettel

FLEISCHER TESTVEREK.